

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομή ἑτησιακή : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἑκαταχθίαις φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ ἐπι ἑτησιακῶς. - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς τοῦ Σταδίου, 6. 25 Ὀκτωβρίου 1881

Τὸ κατωτέρω ἄρθρον εἶχεν ἀποσταλῆ ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ συνδρομητοῦ καὶ καλλίστου φίλου τῆς «Ἑστίας» κ. Κρ. Παλαμᾶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προκηρυχθείσης τελευταίας τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μνημείου τοῦ Βύρωνος κατὰ τὴν 27 παρελθόντος Σεπτεμβρίου. Ἐπειδὴ δὲ τότε, ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαίρου λήψεως αὐτοῦ, δὲν ἔπληξε δυνατόν νὰ καταχωρηθῆ ἢ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ», ἐπικαιρὸν ἐνομίσαμεν νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὸ σήμερον, ἡμέραν τῶν ἀποκαλυπτηρίων, πιστεύοντες ὅτι εὐχαρίστος θέλει ἀναγνωσθῆ ὑπὸ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας», ἅτε συμπληροῦν ἐν πολλοῖς διὰ νέων λεπτομερειῶν ὅσα περὶ τῆς ἐν Μεσολογγίῳ διατριβῆς τοῦ μεγάλου φιλέλληνος ἐδημοσιεύσαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας».

Σ. τ. Δ.

Ο ΒΥΡΩΝ ΕΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΩΙ.

Τὴν 15 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1823, τρίτου τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως, ἀνεχώρησε ὁ ἔξοχος ἀνὴρ ἐκ Κεφαλληνίας καὶ τὴν 24^{ην} τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προσωομιζέτο εἰς Μεσολόγγιον. Τὴν πόλιν ταύτην δὲν ἔβλεπεν ὁ Βύρων τὸ πρῶτον τότε. Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιουδεῖαν τῷ 1809 κατήλθεν ἐξ Ἰωαννίνων καὶ Πρεβέζης, παρέμεινε ἐν αὐτῇ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, χωρὶς νὰ προικονίζεσθαι βεβαίως τὰ τεύχη τῆς μέλλουσάν ποτε τελευταίαν διαμονὴν του, καὶ διεπορθημένῳ ἐξ αὐτῶν εἰς Πελοπόννησον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου διεχειράσαστο τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Τὸ ταξίδιον τοῦ Βύρωνος ἀπὸ Κεφαλληνίας εἰς Μεσολόγγιον δὲν ὑπῆρξεν ἀκίνδυνον. Παρὰ τὰς Ἐχινάδας τὴν νύκτα τῆς 16^{ης} πρὸς τὴν 17^{ην} Δεκεμβρίου συννητήθη μὲ ὀθωμανικὴν φρεγάταν, τὴν ὅποιαν μάλιστα κατόρθωσε νὰ διαφύγῃ, βοηθούμενον ἀπὸ οὐρον ἀνεμον τὸ ταχύπλοον πλοίαριον (Μύστικον), ἐπ' οὗ ἐπέβαιναν ὁ ἴδιος. Τὸ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ καὶ τὰ πλείστα τῶν σκευῶν καὶ χρημάτων του μετὰ τοῦ κόμητος Γάμπα φέρον ἕτερον πλοῖον (Βομβάρδα) ἐνέπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, μετενεχθὲν δὲ εἰς Πάτρας παρὰ τῷ Ίουσοῦφ-πισσᾶ δὲν ἐλυτρώθη ἢ τῇ μεσολαβήσει τοῦ πλοίαρχου τῆς ὀθωμανικῆς φρεγάτας Ζεκεριᾶ, ἀνταποδίδοντος παλαιὰν εὐεργεσίαν πρὸς τὸν πλοίαρχον τοῦ ἑλληνικοῦ πλοίου Βλασμακίην, ἀσφαλῶς δὲ πλέον προσωομίσθη τὴν 23^{ην} τοῦ μηνὸς εἰς Μεσολόγγιον, ὅτε ἀκόμη ὁ Βύρων δὲν εἶχε φθάσει. Ἀποφυγὸν οὗτος τὸν κίνδυνον τοῦ ὀθωμανοῦ καταδρομῆως περιεπλέθη εἰς τοὺς σκοπέλους τῶν Ἐχινάδων καὶ τοῦ Δραγαμέστου, καὶ ἐκρατήθη ἐκεῖ ὑπὸ βιαιοτάτου ἀνέμου καὶ τρικυμίας, ἕως οὗ ἔσπευσαν ἐκ Μεσολογγίου τὸ πολυμικρὸν βρικόιον «Λεωνίδα» καὶ πέντε

ἄλλα ἑναπλὰ πλοίαρικα, ἅτινα βυμβουλήσαντα τὸ μύστικον διεπύρρημεσαν τὴν αὐγὴν τῆς 24^{ης} Δεκεμβρίου εἰς τὸν πρὸς ἡμᾶς ὄρον του.

Ποῖα ὑποδοχὴ ἐγένετο εἰς τὸν ἄνδρα καὶ μὲ ποῖαν εὐδοίονον χαρὰν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν οἱ τῆς πόλεως ταύτης κάτοικοι καὶ οἱ ἐν αὐτῇ συγκεντρωμένοι πολυμισταί, δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τῆς ἀνυπομονησίας μεθ' ἧς τὸν ἀνέμενον, καὶ ἐκ τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς αἱ φατρίαι ἔδωκαν τοῦ ἐπαναστατημένου ἔθνους καὶ οἱ ὄπλαρχηγοὶ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν προσεπάθειον νὰ προσελκύσασιν πλησίον αὐτῶν καὶ προσεταιρισθῶσιν ἰδιαζόντως τὴν πολυτίμον αὐτοῦ ἀρωγὴν. Εἶχε καλέσει αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς ἅμα τῇ εἰς Κεφαλληνίαν καθόδῳ του ὁ Μάρκος Βότσαρης εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ἐκάλει αὐτὸν ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς Σάλανα, ἐκάλει αὐτὸν ὁ Κολοκοτρώνης εἰς Πελοπόννησον ὁ Βύρων ἐστάθμισε καλῶς τὴν στάσιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, τὴν σημασίαν καὶ τὸ ἐπίκαιρον τῶν διαφόρων ἐπαναστατημένων μερῶν αὐτῆς, καὶ κατιδῶν τοῦ Μεσολογγίου τὸν κίνδυνον κατηυθύνθη πρὸς τὴν πόλιν ταύτην. Ἐστρώθησαν λοιπὸν αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἀφίξεώς του μὲ κλάδους καὶ μὲ φύλλα, ἠγέρθησαν τρόπαια καὶ ἀψίδες, ἔσπευσαν εἰς τὴν παραλίαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ περὶ αὐτὸν κληρὸς μὲ τὰς ἱερατικὰς των στολὰς, οἱ προσετώτες καὶ ὁ λαὸς μὲ ζητωκραυγὰς καὶ ἀνευφημίας, οἱ ὄπλαρχηγοὶ καὶ τὰ πλοίαρικα μὲ πυροβολισμοὺς χαρυσίνους, καὶ κροτούντων τῶν πυροβόλων τοῦ φρουρίου, ὠδήγησαν τὸν ἀφιχθέντα ξένον εἰς τὸν ὀρισθεισαν αὐτῷ κατοικίαν παρὰ τὴν προκουαίαν τῆς πόλεως, δυσμικῶς ἐν ἀπόψει τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ πάντοτε θαλάσσης.

Ἦσαν τότε συγκεντρωμένοι ἐν Μεσολογγίῳ οἱ διασημότεροι τῶν ὄπλαρχηγῶν καὶ προκρίτων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐν ἀποτελέσσει συνέλευσιν τῶν πολεμικῶν καὶ πολιτικῶν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, βουλευθησομένην κυρίως περὶ τῆς καταπαύσεως τῆς ἀκαταστασίας, εἰς ἣν εὐρίσκοντο αἱ ἐπαρχίαι αὐτῆς ἐκ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰσβολῆς τοῦ ἐχθροῦ τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως τοῦ Βύρωνος, 24^{ην} Δεκεμβρίου, συνεκροτεῖτο ἡ πρώτη καὶ δευτέρα συνεδρίασις τῆς Συνελεύσεως ταύτης ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ πολλαὶ γενναῖαι ἀποφάσεις καὶ συνατὰ μέτρα ἐλαυθάνοντο κατ' αὐτὰς καὶ τὰς ἐπακολουθούσας.

συνεδριάσεις πρὸς ἐπίβρῳσιν τῆς ἐπαναστάσεως ὄθεν ἐπικαίρως ἐφθανε μετὰ αὐτῶν ὁ κράτιστος τῶν φιλελλήνων τῆς Εὐρώπης. Μία τῶν πρώτων ἀποφάσεων τῆς συνελεύσεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ περὶ συγκροτήσεως στρατεύματος ἐκ τριῶν χιλιάδων στρατιωτῶν τούτων ἀμέσως ἡ συντήρησις ἐξηραλίσθη ἐκ τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια ὁ Βύρων ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ ἡ διοργάνωσις καὶ ἐκγύμνασις διηκολύνθη, διότι ἀπετέλεσεν ἐν τῶν πρώτων μελημάτων καὶ ἐνασχολημάτων τοῦ ἀρχίου λόρδου. Δύο χιλιάδας ταλλήρων ἀξιοῖ ὁ ταμίης κατόπιν τοῦ Βύρωνος Πάβρου ὅτι κατέβαλλε καθ' ἐκάστην ἐβδομάδα εἰς τροφήν τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν, ὅτι δὲ ὁ μουσοτραφῆς ποιητὴς ἤρχετο μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ μεταβληθῆ εἰς στερεὸν πολεμιστὴν μαρτυρεῖ ὅλος ὁ ἐν ἄκρῃ σκληραγωγία ἐφεξῆς βίος αὐτοῦ καὶ αὐτὴ ἡ στρατιωτικὴ περιβολή, τὴν ὁποίαν ἔφερε κατὰ τὴν ἀποτίθασιν του—ἴσως καὶ μόνον, καθότι καθ' ὅλην τὴν ἐφεξῆς διαμονὴν του ἐν Μεσολογγίῳ ὁ ἱματισμὸς του συνίστατο εἰς τὰς εὐρείας ἀναξυρίδας, τὸ στενὸν φόρεμα καὶ τὸν μανδύαν τοῦ Εὐρωπαϊοῦ ἀστοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. — Πεδίον τῶν τακτικῶν ἀσκήσεων τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἦν ὁ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῆς πόλεως ἐλαιῶν, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ παρίστατο εἰς αὐτὰς τακτικὰ καθ' ἐκάστην ἐπιποπὸς ὁ Βύρων, ὀνομασθεὶς ἀριστράτης καὶ προτιθέμενος νὰ ἐπιχειρήσῃ ἡγούμενος αὐτοῦ τὴν κατὰ τῆς ἰσχυρῆς Ναυπάκτου ἐκστρατείαν, ἣν ἀπὸ καιροῦ ἐμελέτα ὁ τῆς Αὐτικῆς Ἑλλάδος γενικὸς Διευθυντὴς Α. Μαυροκορδάτος.

Οὗ ἤττον μετὰ ζέσεως ἀμέσως ἐνεκολπώθη ὁ Βύρων τὴν ἰδέαν τῆς ὀχυρώσεως τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἐφοδιάσεως αὐτοῦ μὲ ὑλικὸν τοῦ πολέμου ἄφθονον καὶ ἐπαρκὲς διὰ πᾶσαν τοῦ ἐχθροῦ ἐπιχειρήσιν, ἣν ταχέϊαν καὶ ἐπιμόνον προέβλεπε καὶ ἀνέμενον. Ἐνα μῆνα ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἀφίξιν του κατευδοῦτο εἰς Δραγαμέστον τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον «*Αἰνα*» φορτωμένον ὑλικὸν πολέμου καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα καὶ μηχανήματα πρὸς σύστασιν πολεμικοῦ μηχανουργείου. Ἀπεστέλλοντο ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίῳ φιλελληνικοῦ κομητάτου, ἡ διάθεσις δὲ αὐτῶν μετενεχθέντων ταχὺ εἰς Μεσολογγίον ἐπαφίετο εἰς τὸν φιλέλληνα ποιητὴν, εὐρισκόμενον ὑπεράνω τῶν συνήθων ἀπλήστων ἐφοδίων καὶ ἀπαιτήσεων. Διὰ τῶν πολυτίμων αὐτῶν ἐφοδίων καὶ τῶν συναποσταλέντων μηχανουργῶν καὶ Ἀγγλῶν ἐργατῶν ὑπὸ τὸν ἄξιον μηχανικὸν Πάβρου, κατήρτισε μὲν ἐπαρκὲς μηχανουργεῖον, κρατήσεως δὲ αὐθαιρέτως τὰ βαρέα πυροβόλα, ἅτινα αἱ Τοῦρκοι λύσαντες κατεσπευσμένως τὸ παρελθὸν ἔτος τὴν πρώτην πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου εἶχον καταλίπει, συνεκρότησεν ἀξιόλογον σῶμα πυροβολικοῦ ὑπὸ τὸν αὐτὸν Πάβρου, τὸν καὶ ἰδιαιτέρων ταμίαν του.

Ἐπὶ τούτοις, ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἀπὸ τῶν πρό-

των ἡμερῶν τῆς ἀφίξεως τοῦ Βύρωνος ἀπησχόλησε μᾶλλον ὀχληρῶς τὰς ὥρας του, καὶ ὅπερ εἰς τὴν ἀνώμαλον κατάστασιν, ἐν ἣ εὐρίσκοντο τὰ πνεύματα τότε ἐν Ἑλλάδι, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ὑπηρεσία ἀσημάντως, ἦν ἡ δημολογουμένη κατατριβὴ αὐτοῦ εἰς συμβουλὰς καὶ γνώμας, κρίσεις καὶ διαιτησίας. Ὄφειλε προχειρῶς νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς ἀποροῦντος καὶ ἐρωτῶντος αὐτὸν περὶ τε τῶν παρόντων καὶ τῶν μελλόντων, συνεχῶς δὲ νὰ προχειρίζεται εἰς διαιτητὴν καὶ δικαστὴν συμβιβάζων ὀπωσδήποτε σπουδαίως διεσῶτας ἢ ἀσημάντως διαφωνοῦντας. Πολλάκις ὅμως αἱ διχοσασίαι καὶ αἱ μετὰ τῶν διαφόρων ὀπλιτῶν τοῦ Μεσολογγίου ἐριδες ἦσαν ἀνώτεραι τῆς ὑπομονῆς του, κατήντων πεισματῶδεις καὶ αἰματηραὶ ἐνόησε, τότε δὲ ὁ νευρικὸς καὶ εὐλαίσθητος ἀνὴρ ἠσθάνετο τοὺς κλονισμοὺς ἐκείνους, ὅτινες τόσῳ ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ὑγείας του καὶ τῆς ἐξαντλήσεώς του. Οὕτω σφοδρῶς ἐτάραξεν αὐτὸν ὁ κατὰ συνέπειαν τοιαύτης τινὸς ἐριδος ἐπισυμβῆς φόνος τοῦ λοχαγοῦ Σὰς, καὶ ἡ ἐκ τούτου ἐξεγερθεῖσα ἀποστασία τῶν ξένων μηχανουργῶν καὶ ἐργατῶν ζητούντων ν' ἀπέλθωσι μᾶτην προσεπάθησεν ὁ Βύρων νὰ τοὺς καθησυχάσῃ, εὐρισκόμενος μάλιστα ἐν τῇ κλίνῃ ἐκ τῆς πρώτης προσβολῆς τῆς ἀπειλούσης αὐτὸν νευρικῆς νόσου· οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν ἀνεχώρησαν, ἀλλὰ καὶ τὸ πλείστον μέρος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ μισθοδοτούμενου Σουλιωτικοῦ σώματος ἠναγκάσθη τότε νὰ διαλύσῃ καὶ ἀπελάσῃ ὁ Βύρων, μὴ διατηρήσας ἢ πεντήκοντα μόνον Σουλιώτας ὡς σωματοφυλακὴν του.

Τοῦ ἐπισήμου, οὕτως εἰπεῖν, βίου αὐτοῦ ἐν Μεσολογγίῳ ἦν καὶ ἡ ἀπασχόλησις του εἰς ἀνατολίαν καὶ συνεννόησιν μετὰ τε τῶν πολλῶν ὀπλαρχηγῶν καὶ ἐπισημοτήτων τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος καὶ διαφόρων ἐξόχων προσώπων ἐν Εὐρώπῃ φίλων αὐτοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος· ἰδίᾳ ἦν ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ ἀπεριόριστος ἐπίτροπος τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φιλελληνικῶν κομητάτων. Ἡ διαμοιβὴ τῆς μὲ τὸ ἐξωτερικὸν ἀλληλογραφίας του ἐγένετο διὰ Ζακύνθου διὰ τοῦ ἐκεῖ τραπεζίτου αὐτοῦ Βάρφ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἑπτανήσου συνεχῶς ἑλληνικὰ πλοῖα, διαλανθάνοντα τὰ ἀδιακόπως περιπολοῦντα ὀθωμανικὰ, προσεκδομίζον αὐτῶ ἐνδιεφερούσας εἰδήσεις, ἐπιστολάς καὶ εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας. Ὅτε τὴν 10 Μαρτίου ἐλήφθη παρ' αὐτοῦ ἡ εἶδησις τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ πρώτου ἐθνικοῦ δανείου, ὑπὲρ οὗ τόσας προσπάθειαι εἶχε καταβάλει διὰ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φίλων του, ἡ χαρὰ του ὑπῆρξε προφανής. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ δανείου τούτου ἔθεωρήθη ὁ πρῶτος θρίαμβος τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἡ πρώτη πιθανολόγησις τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Τοῦ δανείου τούτου εἶχεν ὀρίσθῃ ὁ Βύρων διαχειριστὴς ἐπίτροπος μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Γόρδωνος καὶ τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου.

Αἱ ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κοινοῦ τῆς Εὐρώπης προσπάθειαι αὐτοῦ καὶ μέριμναι ὑπῆρξαν ἀδιδάκοποι καὶ ἐνδελεχεῖς ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὴν γωνίαν αὐτὴν τοῦ ἀγωνιζομένου ἔθνους, εἰς ἣν εἶχεν ἀρχίσει νὰ συγκεντρωταὶ ἡ προσοχὴ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Οὐ μόνον ἐπιστολαὶ, διακηρύξεις, πληροφορίαι ἰδιωτικαὶ καὶ ἐπίσημοι, τύποι, πράξεις γενναῖαι, τῆ εἰσηγήσει καὶ πρωτοβουλίᾳ τοῦ εὐγενοῦς ὀμοτίμου, διεσάλλειζον καὶ ἠξίουσαν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἀφυπνίζουμένων Ἑλλήνων ὡς ἐμπολέμου πεπολιτισμένου ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ἐμπράκτως εἰσηγεῖτο καὶ ἐδιδάσκετο παρ' αὐτοῦ τοῖς περὶ αὐτὸν ἡ φιλάνθρωπία καὶ γενναιοφροσύνη ὡς τι μέγα χρῆμα διὰ τὸν θρίαμβον τῆς μεγάλης ὑποθέσεως, εἰς ἣν ἐπεκούρευ. Εἶχε τὰξισ ἀθλοῦν διὰ πάντα αἰχμάλωτον προσαγόμενον αὐτῷ ζῶντα, ἅμα δὲ τῇ ἀφίξει του διενήργησε τὴν ἀπελευθέρωσιν πάντων τῶν ἀπ' ἀρχῆς κρατούμενων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αἰχμαλώτων εἰκοσιεννέα τὸν ἀριθμὸν, καὶ δι' ἰδίων ἐξόδων ἔσπευψεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἰουσοῦρ-πασάν τὸν διοικητὴν τῶν Πατρῶν· κατόπιν δὲ πάλιν τῆ συνεργεία του ἀπελύθησαν καὶ ἀπεστάλησαν εἰς Πρέβεζαν μὲ ἐξόδα τῆς τοπικῆς διοικήσεως ἄλλοι τινὲς Ὀθωμανοὶ αἰχμαλωτισθέντες μεταχενεστέρως εἰς ἐπιθέσεις καὶ ἀψιμαχίας τῶν Ἑλλήνων.

Τοιοῦτοτρόπως εἰς βραχέος χρόνου διάστημα ὁ Βύρων ἀπέκτα ἐν Μεσολογγίῳ καὶ συνεκέντρον εἰς ἐαυτὸν λεληθῆτως, οὕτως εἰπεῖν, διὰ τῶν ἐργεσιῶν αὐτοῦ, τῆς προφανοῦς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τῆς δικαιοῦς καὶ ὑπερόχου διανοίας του τὸ ἀνεπίρρητον ἐκεῖνο κύρος καὶ τὴν παντοδύναμον αὐταρχίαν καὶ αὐτοκρατορίαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἣν περ ὀλίγοι ἢ μᾶλλον οὐδεὶς τῶν πολλῶν προσδραμόντων φιλελλήνων κατώρθωσε νὰ προσαποκτήσῃ. Δὲν ἀπόκειται βεβαίως εἰς τὰς παρούσας βραχείας σημειώσεις μου, ἅς ἐν σπουδῇ ἠρανίσθην καὶ παρ' αὐτοπτῶν μαρτύρων συνέλεξα, νὰ ἐκσημάνωσι πλείότερον τὰ αἴτια τοῦ γεγονότος τούτου· ἀρκεῖ νομίζω, νὰ καταδείξῃ ἐναργῶς τὴν τε θέσιν τοῦ Βύρωνος ἐν Μεσολογγίῳ καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τοῦ τόπου πραγμάτων τὸ μὲν Μαρτίῳ ἐκδοθὲν ψήφισμα πολιτογραφήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς πόλεως.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κατ' ἰδίαν βίου καὶ τῆς συμπεριφορᾶς δὲν ἤργησεν ὁ συμπληρῆς ποιητὴς νὰ κατακτήσῃ τὰς καρδίας ἀπάντων ἐν Μεσολογγίῳ. Ἡ ὥραϊς καὶ εὐγενὲς φυσιογνωμία του, τὸ ἀπείριστον τῶν τρόπων καὶ ἡ ἀνυπόκριτος καλοκάγαθία, ἡ ἐμφυτος φιλάνθρωπία καὶ τὸ εἰλικρινῶς φιλελεύθερον φρόνημά του ἐνωρίτατα ἐξήλειψαν πᾶν ἔχνος φυσικῆς τινος δυσπιστίας τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς ξένους. Ἀνέμενον νὰ ἴδωσιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀναμενομένου λόρδου ὑπεροφρῶν τινα καὶ δύσμορφον ἄρχοντα, καὶ ἐγνώρισαν ἴλα-

ρὸν καὶ εὐμορφον ἱππότην νεαρώτατον τὴν ὄψιν, καίτοι φαβρότριχα τὴν κόμην, συγκαταβαίνοντα μέχρις αὐτῶν τῶν παιγνίων τῶν παιδῶν. Σήμερον ἀκόμη, ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ ἀνδριάντος του, ἀνακύπτουσι λησημονημένοι τινὲς ἐκ τοῦ γήρατος ὑπάρξεις ζητοῦσαι ν' ἀντικρύσωσιν ἅπαξ ἐτι πρὶν ἢ κλείσωσι τὰ ὄμματα, τὸ ἀπεικόνισμα τῆς μορφῆς ἐκείνης, ἡ ὁποία λατρευτῶς ἔχει ἐγγαχαρχθῆ εἰς τὴν μνήμην των. Εἰς αὐτῶν, λευβοῦχος παῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀνυπομόνως ἀναμένει νὰ ἴδῃ τὸ ἀγάλμα τοῦ μιλάρδου, τὸν ὁποῖον οὐχὶ ἄπαξ μετήγαγε διὰ τοῦ πλοιαρίου του ἀπὸ ὄρου εἰς ὄρου τῆς παραλίας, ἢ συνώδευε μετὰ ἐτέρων πέντε ἐξ μονοξύλων εἰς τὸ προσφιλὲς αὐτῷ κυνήγιον τῶν παπιῶν, γαλαρίδων, καὶ λοιπῶν πτηνῶν τῆς λιμνοθαλάσσης. Ἐτερος γέρον ἐνθυμείται, ὅτε παῖς προσέτρεχε μετ' ἄλλων ὀμηλικῶν ἵνα θεάσθῃται τὸν ἴδιον μιλάρδον σκοποβολοῦντα ἀπὸ τῶν παραθύρων του, κενὰς φιάλας παρατεταγμένας ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς αὐλῆς του ἢ κρεμαστοὺς καλὰθους ἐκ τῶν ὁποίων ἐξεῖχον κεφαλαὶ πτηνῶν καὶ ὀρνίθων. Καὶ παράλυτος γραῖα ἱκετεύει νὰ τὴν φέρωσιν εἰς τὸ «*Ἡρώον*» ἵνα γνωρίσῃ εἰς τὸ μάρμαρον τὸν λαμπρὸν λόρδον, ὁ ὁποῖος συγκατήρχετο νὰ ἐξωθῆ τὴν αἰώραν, ἐφ' ἣς παρὰ τινι ὑποστέγῳ γειτονικῷ τῆς οἰκίας του αἰώρειτο μετ' ἄλλων κορασίων. Ἡ τελευταία αὐτῆ ἀνάμνησις ἐνθυμίζει εἰς ἄλλην δραπετίδα τῆς νυκτὸς τῆς ἐξόδου τὴν ὥραϊαν ἐκείνην μικρὰν ὀθωμανοπαῖδα Καταζέ, τὴν ὁποίαν λυτρώσας ὁ Βύρων μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων, ἐνέδυσσε μὲ χρυσὰ ἐνδύματα, ἐστόλισε μὲ περιδέραια ἐκ φλωρίων καὶ ἐκράτησε πλῆσιν του, κινῶν τὸν φθόνον αὐτῆς· τε καὶ τῶν ἄλλων κορασιδῶν τοῦ Μεσολογγίου. Ἦτο ἡ ἐνεναετὴς αὐτῆ παῖς θυγάτηρ πασᾶ τινος Χουσεῖν, κοράσιον πολὺ ζωηρὸν καὶ ἐξυπνον μὲ μεγάλους μαύρους ἀνατολικοὺς ὀφθαλμοὺς, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἰδίου Βύρωνος, ἔχουσα τὴν αὐτὴν ἡλικίαν μὲ τὴν θυγατέρα του, τὴν ὁποίαν καὶ ἀνεμίμνησκεν εἰς αὐτὴν γηθοσύνως· ἡ μήτηρ τῆς συγκατετέθη ν' ἀφήσῃ αὐτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ φιλοστόργου καὶ φιλάνθρωπου λόρδου, ἐσκίπει δὲ οὕτως νὰ πέμψῃ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ὡς σύντροφον τῆς θυγατρὸς του.

Ὀλίγα στιγμὰὶ ἐναπέμενον τῷ Βύρῳ ἐν Μεσολογγίῳ ἵνα διαθέσῃ εἰς τὴν ἐξοχὸν αὐτοῦ ποιητικὴν δημιουργίαν. Τὴν 10[22] Ἰανουαρίου 36ην ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του ἀνέγνωσε πρὸς τοὺς συναθροισθέντας εἰς τὸν οἶκόν του φίλους τὸ κύκειον ἐκεῖνο ἄσμα του *Σήμερον συνεπλήρωσα τὸ 36ον ἔτος τῆς ἡλικίας μου*, τὸ ὁποῖον ὁ Σπυρίδων Τρικούπης εἰς τὴν ἀφαλῇ ἐκείνην γλωσσᾶν του μεταφράσας ἐκοινολόγησε πρώτην φορὰν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὀρθῶς χαρακτηρίζων ὡς *διαθήκη τῆς καρδίας του*. Οὗ ἤττον εἰσράζετο εἰς τὸ 12' ἄσμα τοῦ δὸν Ζουὰν καὶ εἰς τὸν Σίλλ-Α-

ρὸλδ, κατέλιπε δὲ ἀνεπεξεργάστους πολλὰς ση-
μειώσεις διὰ τὰ ἀπομνημονεύματά του, σκέψεις
του καὶ μελέτας περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἀν-
δρῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίων τῶν Σουλιωτῶν, ὕ-
λην τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ διακλάσῃ καὶ χρησι-
μοποιήσῃ εἰς τὸν Σιλδ-Ἀρόλδ, ἢ εἰς ἄλλα προί-
οντα τῆς μούσης του βεβαίως παράλληλα καὶ ἐρ-
άμιλλα τῷ *Πειρατῇ*, τῷ *Ἀλώσει τῆς Κορίνθου*,
τῷ *Νύμφῃ τῆς Ἀβύδου*.

Πολλοὶ τῶν ξένων βιογράφων τοῦ Βύρωνος, ἐξω-
θούμενοι ἐκ τῶν πρώτων ἀφηγήσεων περὶ τοῦ θα-
νάτου αὐτοῦ, ἠθέλησαν νὰ ρίψωσιν εἰς βάρος τοῦ
ὕψρου κλίματος τοῦ Μεσολογγίου μέγα μέρος τῆς
ἀδυσωπότητος μοίρας, ἥτις ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸν τά-
φον. Καὶ ὅμως ἡ ἐπιγνώσις τῶν κλίσεων τοῦ ποιη-
τοῦ καὶ τῆς ἐπιβροχῆς αὐτῶν ἐπὶ τῆς ζωῆς του, ἡ
ἀκριβεστερὰ δὲ γνώσις τοῦ Μεσολογγίου, τῆς χα-
ρωπῆς αὐτοῦ φύσεως, τοῦ ὑγιεινοῦ κλίματος καὶ
τῶν θαλασσιῶν καὶ οὐχὶ ἐλωδῶν τελμάτων του
ἤθελε καθοδηγήσει αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ χαλαρώσωσι
μικρὸν τὸν αἰτιατὸν αὐτὸν σύνδεσμον τῆς ἀθα-
νασίας τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ τόπου. Πόσον ὁ Βύ-
ρων ἠγάπα τὴν θάλασσαν, τὸ ὕδωρ, μαρτυρεῖ ὁ ἴ-
διος γράφων πρὸς τὴν γυναικαδέλφην του ἐκ Με-
σολογγίου, ὅτι «οὐδέποτε ἠγάπησε καὶ ἐπενόη-
σεν ἄλλο τι ἢ πᾶν ὅ,τι ἔχει· σχεῖν μὲ τὴν θά-
λασσαν». Γνωστὴ ἡ πρὸς τὰς θαλασσίας ἐκδρο-
μὰς καὶ περιηγήσεις αὐτοῦ στοργῇ, ἡ περὶ τὸ
ναυσιπλοεῖν εὐαρέσκειά του, ἡ περὶ τὸ κολυμβᾶν
δεξιότης αὐτοῦ καὶ ἐξάσκησης. Κατὰ τὸν πλοῦν
του εἰς Ἑλλάδα δις καὶ τρίς τῆς ἡμέρας ἐβρίσταντο
παίζων εἰς τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ· ἐν Κεφα-
ληνίᾳ ἀρκετὸν καιρὸν διέμεινεν εἰς τὸ πλοῖόν του,
καὶ ἀπ' αὐτοῦ συνεχῶς ἐβυθίζετο εἰς τὴν θάλασ-
σαν· φεύγων δὲ τοὺς Τούρκους καὶ τὸ ναυάγιον
παρὰ τὰς Ἐρινάδας δὲν ἐλησμονήσῃ τὸ θαλάτ-
σιον λουτρόν του ἐν μέσῳ βαρυτάτου χειμῶνος·
καὶ μόλις ἀφίχθεις εἰς Μεσολόγγιον κατηπάσθη
τὰ ἀβαθῆ τενάγη του καὶ τοὺς ὄμβρους του ἀ-
κόμη ὡς εὔρημα δυσέρετον μετὰ τὴν ἀναχώρη-
σίν του ἐκ Βενετίας· εἰς αὐτὸ εὗρισκε σκαῖον καὶ
ἄγριον μικρογράφημα τῆς βασιλείσεως τοῦ Ἀδρία,
καὶ ἐμισθώσατο παρευθὺς πλείονα τοῦ ἐνὸς τῶν
ἀτέχων καὶ ἀπερίττων πλοικαίων τῆς λιμνοθα-
λάσσης του, ἵνα μετὰ τῆς καὶ διαπορθηθείσιν
αὐτὸν πολλαχοῦ τῆς πόλεως κατακλυζομένης
τότε ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Τὸν Μαυροκορδάτον, δια-
μένοντα καὶ αὐτὸν ἐν τῇ δυσμικῇ παραλίᾳ τῆς
πόλεως ἐν τῇ οἰκίᾳ Τρικυύπη, διὰ τοῦ πλοικαρίου
ἐπεσκέπτετο καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐφέρετο συνεχῶς διὰ
τοῦ περὶ ξάνδακος πρὸς τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰ ὀ-
χυρώματα τοῦ φρουρίου. Ἐπιστρέφων ἐφιππος ἐκ
τοῦ περιπάτου ἀφίππευεν εἰς τὰς θύρας τῆς πό-
λεως, καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ πλοικαρίον του, τὴν
γόνδολάν του, δι' αὐτοῦ ἀνήρχετο εἰς τὸν οἶκόν
του· ὅτε δὲ τὰς ἐσπέρας τῆς ἐκτάτου ἀλιείας
οἱ ἀλιεῖς ἐσώρευον ἐπὶ τῆς προτεταμένης ἐσχά-

ρας τῶν *μοροξέλων* τῶν δαδίων, καὶ κατῆγα-
ζον τὴν λίμνην διὰ τῶν λαμπρῶν πυρῶν τῶν, ὁ
Βύρων ἐνθους τοὺς παρηκολούθει. Τὸ κυνήγιον τῶν
νησῶν καὶ λοιπῶν πτηνῶν τῆς λίμνης ἐπὶ πηχι-
αίων μόλις μονοξέλων ἦν ἡ προσφιλεστερὰ καὶ
συνεχῆς αὐτοῦ διασκέδασις, ἀπὸ τῆν ὁποίαν ὁ-
μιος οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ μ' ἐνδύματα
καὶ σῶμα μὴ ἀποστᾶζοντα θαλασσίῳ καὶ ὀμ-
βρίου πολλάκις ὕδατος. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν
ἀφίξιν του ἤρχισαν αἱ βροχαί· ὁ Βύρων εἰς οὐδὲν
ἐλογίσαστο αὐτὰς ἀπέναντι τῶν ἐνασχολήσεων καὶ
ἐκδρομῶν αὐτοῦ, εἰς ἃς ὑπεβλήθη ὅλως ἀπροφύ-
λακτος, γινώσκων βεβαίως τὴν ἀσήμαντον ἐπιβρο-
χὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς κράσεώς του καὶ τῆς ὑγείας
του. Τὴν 20 Ἰανουαρίου ἐξέδραμε μετὰ τοῦ Μαυ-
ροκορδάτου εἰς Αἰτωλικόν· τῷ ἐγένετο καὶ ἐκεῖ
ὑποδοχὴ μὲ κανόνια καὶ ἀνευφημίας εὐλικρινῆς
καὶ ἐγκαρδία· ἐν τῷ μεταξὺ ἐξεβρόχη βροχὴ βαγ-
δαία καὶ συνεχῆς· ὁ Μαυροκορδάτος ἔμεινεν εἰς
Αἰτωλικόν· ὁ Βύρων ἐπέστρεψε τὴν αὐτὴν ἐσπέ-
ραν εἰς Μεσολόγγιον περιβόητος· τὴν ἐπιούσαν ἀ-
κριβῆς εἰς τὰ συνήθη ἐνασχολήματά του. Τὴν 2
Φεβρουαρίου ἠσθένησεν· ἡ ἀσθενεία του κατ' ἀρ-
χὰς ἐνομίσθη ἡμιπληγία, κατόπιν ἐκρίθη ἀπλῆ
νευρική προσβολὴ προσελθούσα «ἀπὸ τὴν μεγάλην
τοῦ νοῦς καὶ ἀδιάκοπον ἀσχολίαν»· ὁ ἴδιος Βύ-
ρων ἐν τῇ μνησθεῖσιν πρὸς τὴν λαίδην Λέσχ ἐπι-
στολῇ του χαρακτηρίζει νευρικήν, σοβαρὰν ὅμως
καὶ ἐνέχουσαν «συμπτώματα ἐπιληψίας», τὴν ὁ-
ποίαν καταπολέμει «διὰ τῆς διαίτης καὶ τῆς ἀ-
σκήσεως».

Ὡς ὅ,τι ἐθεωρήθη ὑπὸ τινῶν βιογράφων τοῦ
Βύρωνος ὡς αἰτία τοῦ θανάτου του, αὐτὸς θεώ-
ρει μέγα καταπολεμήσεως τῆς ἀσθενείας εἰς τὴν
ὑπέκειτο. Ἡ τράπεζα αὐτοῦ, καίτοι ἐλλειπόντων
ἐκ Μεσολογγίου πολλῶν ἐπιτηδείων, παρεσκευά-
ζετο εὐπρεπῆς καὶ ὅσον ἐνεστι πλουσία, ἀποστελ-
λουμένη ἐκ Ζακύνθου δι' αὐτὴν συνεχῶς καρυκευ-
μάτων, οἴνων γενναίων καὶ ποτῶν, ἀφθονοῦσα δὲ
κυνήγιον καὶ ἔχθρων ἐξαίρετων· ἀλλ' ὁ Βύρων ἐν
Μεσολογγίῳ σπανίως ὑπερέβαινε ὠρισμένον τι
μέτρον τροφῆς ἀπλῆς καὶ πότου μετρίου· ἐν γέ-
νει ἠρέσκετο ἢ δίκαια αὐτοῦ νὰ ἦναι ἀπλῆ καὶ
σύμφωνος πρὸς τὴν περὶ αὐτὸν ἀτμοσφαῖραν, κα-
θὼς καὶ ἡ λοιπὴ θεραπεία τοῦ ἰδίου σώματος,
ἥτις ὅμως ὁμολογητέον δὲν ἦτο ὅσον ἤρσκε τα-
κτικῆ καὶ προνοημένη. Ἐκτὸς τῶν διὰ θαλάσ-
σης συνεχῶν αὐτοῦ ἀσκητικῶν παιγνίων, ἄτινα
κατεπόνουν μὲν τὸ σῶμα, ἴσως ὅμως ὄχι ὅσον ἔ-
δει ἐβρωμένως καὶ ὠρελίμως, ἐναπέμενεν αὐτῷ ἡ
ἵππασία. Ὁ Βύρων οὐδέποτε ἢ σπανίως ἐξήρχετο
περὶ τὸ τῶν βικινῶν καὶ καχεκτικῶν αὐτοῦ πο-
δῶν ἐλάττωμα ἐπεμελεῖτο νὰ κρύπτῃ καὶ ἐν Με-
σολογγίῳ ὅτε ἐπεριπάτει, τὸ βῆμα αὐτοῦ ἦν γορ-
γὸν καὶ ἐπιμελῶς πεφροντισμένον· εἶχε δὲ ἀρχί-
σει νὰ ἀναπτύσσεται ποιά τις εὐσάρκεια τοῦ σώ-
ματός του, ἥτις καθίστα αὐτῷ μᾶλλον ἐπίπονον

τὸ πεζοπορεῖν. Ἐτρεπε δύο ἵππους, ἕνα μέλανα
καὶ ἕνα λευκὸν, γένους καὶ ἀναβολῆς μεγαλοπρο-
πῶν, μὴ προσιτοῦς εἰς καθένα ἀναβάτην· ἦν ἵπ-
πὸς δεξιότατος, στερόβωτος καὶ ἐπιδεικτικώ-
τατος ἰδρῦμένος ἐπὶ τῶν ἀναβολῶν· ὅτε δὲ ἀ-
κολουθούμενος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς χρυ-
σοτευχούς συνοδίας τῶν Σουλιωτῶν του, οὐ· εἶ-
χεν ἐκλέξει μεταξὺ τῶν ἀριπρεπεστεροῦ παραστή-
ματος, προέβαινε βαίνων εἰς ἐκδρομὴν, εἰς περι-
πατον, ἢ τὰ γυμνάσια τῆς ὑπ' αὐτὸν φάλαγγος,
ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐφεκλύσῃ τὴν πλήρη θαυμα-
σμοῦ καὶ σεβασμοῦ προσοχὴν τῶν διαβατῶν προσ-
αγορευόντων μετὰ προφανῶν ἐνδείξεων ἀπερί-
του ἀγάπης τὸν προσφιλεῖ μιλῶντον. Ἐνίοτε ὁ-
μιος ἐχρᾶτο τῇ ἵππασίᾳ ὡς μόνον ἀσκητικῷ μέ-
σῳ καὶ ἀπολαύσει, ἐλαύνων εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ
τὴν πεδιάδα μόνος ἢ μετὰ τοῦ κόμητος Γάμπα
ἐπὶ ὄρας, καθίδροσ καὶ πολλάκις διάβροχος· τότε
δὲ ἐπανέλαμπεν οἴκοι μᾶλλον εὐχαριστημένος,
κομπάζων καὶ ἀποθαυμάζων ὁ ἴδιος ἑαυτὸν ἐπὶ
τῇ ὑπερβολῇ τοῦ καμάτου. Καὶ ὅμως εἰς ὅλας
αὐτὰς τὰς περιπτώσεις δὲν ἠσθάνετο ἑαυτὸν ὁ Βύ-
ρων ἢ μᾶλλον εὐεκτηοῦντα καὶ ζωῆς πλήρη. Ἐστε-
νωχωρεῖτο καὶ ἠθρομῶν ὀσάνης ἢ κακῆ τῆς ἀτ-
μοσφαιρῆς κατάστασις παρέκκλινεν αὐτὸν τῶν ἀ-
γαπητῶν αὐτοῦ τούτων συνηθειῶν, καὶ ὅτε συνε-
χεῖς ὕετοί τὸν ἠνάγκασαν περὶ τὰ τέλη Μαρτίου
νὰ κλεισθῇ ὀλίγας κατὰ συνέθειαν ἡμέρας ἐν τῷ
οἴκῳ μετὰ τοῦ κυνός του μόνον καὶ τοῦ γη-
ραίου θαλαμηπόλου του, ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἀδικ-
θετοῦντα, εὐπαθῆ καὶ νευρικὸν μᾶλλον τοῦ συ-
νήθους.

Δι' αὐτὸ τὴν 29ην Μαρτίου ἰδὼν τὸν οὐρανὸν
αἰθιρᾶσαντα μικρὸν, ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ ἐφιππος
μετὰ τοῦ κόμητος Γάμπα· ἀλλὰ μόλις ἐμακρύν-
θησαν ἡμίσειαν ὥραν τῆς πόλεως τοὺς κατέλαβε
νέα καταιγίς· ἐπέστρεψαν ὅθεν περιβόητοι καὶ εἰς
τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ἀφίππευσαν κατὰ τὸ
σύνθηες, καίτοι δικμαρτυρομένου τοῦ κόμητος
Γάμπα, καὶ ἐπέβησαν τοῦ ἀκατίου, ἵνα εἰσέλθω-
σιν εἰς τὸν οἶκόν των. Τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ οἰκεία
αὐτῆ καὶ ἀρέσκουσα τῷ Βύρωνι κακοπάθειαν δὲν
ἔμεινεν ἄνευ ἀποτελέσματος· μετὰ δύο ὥρας κα-
τελήθη ὑπὸ ῥίγους, πυρετοῦ καὶ ρευματικῶν πό-
νων. Καὶ ὅμως οὗτος δὲν ἔδωκε τὴν ἀπαιτουμέ-
νην προσοχὴν, ἀλλ' ἐξακολούθησε τὴν ἐπιούσαν
τὴν συνήθη αὐτῷ τακτικὴν· ἐξῆλλεν ἐκ νέου ἐ-
φιππος μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, ἐπιχειρῶν ν' ἀ-
ρυσθῇ δυνάμεις καὶ σθένος κατὰ τῆς εἰσθαλλού-
σης νόσου ἐκ νέων πόνων καὶ ἀταξίας, ἥτις ἴσως
ἦδη συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ δυσχεράνη τὴν ἐπι-
ζομένην ἀνάβρωσίν του.

Τὴν ἰδίαν ἐσπέραν ὁ πυρετὸς κῆξησε καὶ τὴν
ἐπομένην 31 Μαρτίου δὲν ἀφῆκε τὴν κλίνην. Ὁ
ἰατρὸς αὐτοῦ Βρούνος τὸ κατ' ἀρχὰς μετεχειρίσθη
ἰδρωτικᾶ μετὰ δύο δὲ ἡμέρας ἐπρότεινε φλεβοτο-
μίαν, τὴν ὁποίαν ἐντόνως ἀπέκρουσεν ὁ Βύρων,

ὡς καὶ τὸ νὰ μετακληθῆ ἐκ Ζακύνθου ὁ ἰατρὸς
Θωμάς. Οὐδ' ὁ ὁμοεθνὴς καὶ φίλος ἰατρὸς Μίλιγ-
γεν, ἐπισκεφθεὶς καὶ οὗτος αὐτὸν, ἠδυνήθη νὰ τὸν
μεταπέσῃ ἐκ τῆς κατὰ τῆς φλεβοτομίας προλή-
ψεως του· μόλις δὲ μετὰ δύο ἡμέρας ἔτεινε τὰς
χεῖρας εἰς τοὺς ἰατροὺς μετ' ἐκρήξεων ἀγανακτῆ-
σεως καὶ εὐφυῶν ἀλλὰ ματαίων ἀποστροφῶν. Καὶ
τὸν ἐφλεβοτόμησαν μὲν δις τὴν πρώτην καὶ ἄπαξ
τὴν ἐσπέραν τῆς 5ης Ἀπριλίου, ἀλλ' ἡ κατάστα-
σις αὐτοῦ δὲν ἐβελτιοῦτο· εἶχον ὑποχωρήσει τὰ
ρευματικὰ συμπτώματα, ἐπετείοντο ὅμως τὰ ἐγ-
κεφαλικὰ. Καθ' ὅλας τὰς προηγουμένας ἡμέρας
δὲν κατέλιπε πικρῶς τὰς συνήθεις αὐτῷ ἀσχο-
λίας καὶ μερίμνας περὶ τῶν ἱερῶν καθηκόντων,
τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀναδεχθῆ τὴν ἐσπέραν μάλιστα
τῆς 3ης Ἀπριλίου διελέθη διὰ μακρῶν μετὰ τοῦ
Πάβρου περὶ τε τῶν ἰδίων καὶ τῶν γενικῶν τοῦ
τόπου πραγμάτων. Οἱ κάτοικοι, ὡς ἐκ τῆς ἀπα-
σχολήσεως αὐτῶν εἰς τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθή-
κοντα κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τῆς μεγάλης ἐ-
βδομάδος καὶ τὴν διὰ τὸ Πάσχα παρασκευὴν, δὲν
ἀντελήθησαν ἐν μιᾷ ἀρχῆς σοβαρῶς καὶ δὲν ἐ-
πελήθησαν διὰ τῆς οἰκειᾶς αὐτῶν πολυπραγμο-
σύνης καὶ ἀνησυχίας μερίμνης τῆς ἀσθενείας τοῦ
προσφιλοῦς αὐτῶν προστάτου καὶ συμπολίτου·
ὅτε ὅμως κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ μεγάλου Σαβ-
βάτου διεδόθη ἡ δεινότης τῆς νόσου του, οἱ πάν-
τες προσέτρεξαν ἐν θλίψει καὶ ἀδημονίᾳ, ἵνα προσ-
φέρωσι ἄχρηστον συνδρομὴν, ἐπιστοιχίζοντες δὲ
μᾶλλον τοὺς περὶ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς ἀτυ-
χεῖς νοσηλευτάς.

Ἡ ἐπομένη ἦν ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, ἀνατείλασα
ὀλιβερά ἀντὶ χαρμῶν καὶ δυσσίωνος. Ἄνευ
αὐστηρῶν διαταγῶν καὶ αὐστηρῶν οἱ συνήθεις
πυροβολισμοί, τὰ τρομπόρια καὶ μάσκουλα τῶν
Μεσολογγιῶν, δὲν ἠκούσθησαν· ὁ τόσος θόρυβος
τοῦ Πάσχα τοῦ Μεσολογγίου μετεβλήθη εἰς σι-
γὴν καὶ κατῆφιαν· ἡ δὲ προσοχὴ πάντων ἦν ἐ-
στραχημένη πρὸς τὴν οἰκίαν ἐκείνην τῆς παραλίας,
ἀπ' ὅπου εἰς μάτην ἀνεμῆτο ἐπαγγελία τις σω-
τηρίας τοῦ προσφιλοῦς μιλῶντον. Οὗτος ἀπὸ
πρωῆς μὲν τῆς ἡμέρας αὐτῆς ἤρχισε νὰ συναι-
σθάνηται τὴν ἔσιν του καὶ νὰ ἐκφράξῃ ἀνησυ-
χίας καὶ φόβους ἀρίστους, ὅτε δὲ μετὰ τινὰς ὥ-
ρας ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ τὰς τελευταίας θελήσεις
του ἢ ἀργὰ πλέον· ἡ ἀτονία τῶν αἰσθήσεων καὶ
ἡ φρενίτις εἶχον καταλάβει αὐτόν. Οἱ ἀσυνάρτη-
τοι καὶ ἀκατάληπτοι λόγοι, οἵτινες κατὰ τινα
διαλείμματα ἠκούοντο ἐκ τοῦ στόματός του, τὰ
ὀνόματα τῆς θυγατρὸς του καὶ τῆς Ἑλλάδος,
φράσεις διακεκομμένα περὶ τοῦ αὐτοῦ τούτου
τόπου, εἰς δὲ «ἀφιέρωσις τὰ πάντα καὶ αὐτὴν τὴν
ζωὴν μου», ἐκδηλοῦσι τοὺς τελευταίους στοχα-
σμούς του, ἀπαρτίζουσι τὸ καταπίστευμα τοῦ
πλουσίου θησαυροῦ τῆς μεγάλης καρδίας του. Τὸ
ἐσπέρας τῆς ἡμέρας αὐτῆς μετέπεσεν εἰς ἐντελῆ
ἀναισθησίαν, καὶ μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, ἦτοι

τὴν δευτέραν τοῦ Πάσχα, 7^{ην} Ἀπριλίου, ὥραν 5 καὶ 40 μ. μ. ἐξέπνευσεν.

Αὐθιγὰ δὲ γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Αὐτικῆς Ἑλλάδος Α. Μαυροκορδάτος διὰ συγκινητικῆς προκηρύξεώς του ἐκάνονισε τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ πένθους τῆς πόλεως διὰ ἰσαριθμῶν τοῖς ἔτεσιν αὐτοῦ πενθίμων κανονοβολισμῶν, τριήμερου ἀργίας τῶν δημοσίων γραφείων, 21 ημετέρου γενικῆς πενθηρορίας καὶ ἐπικηδείων δεήσεων τὴν μεθεπομένην δὲ 10^{ην} Ἀπριλίου ἐγένετο κατὰ τὸ ἡμέτερον δόγμα ἡ κηδεία του, πρὸς ἐκλάμπρυνσιν τῆς ὁποίας συνῆρθεσαν εἰς Μεσολογγίον ἄπας ὁ κληῖρος καὶ ὁ πλεῖστος στρατὸς τῆς Αὐτικῆς Ἑλλάδος. Εἰς αὐτὴν παρευρεθείς ὁλος ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἔδειξε, κατὰ τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικά», «ὅλα τὰ σημεῖα τῆς υπερβολικῆς λύπης, ἡ ὁποία κατεμάρανε τὴν καρδίαν του», ὁ δὲ Σπυρίδων Τρικοῦπης ἐξεφώνησε τὸν περπαθέστατον καὶ ῥητορικώτατον ἐκεῖνον λόγον, ὑπαγόρευμα καρδίας αἰσθανομένης τὴν συμφορὰν τῆς πατρίδος καὶ διανοίας ἀντιληφθείσης ἐπακριδῶς αὐτὴν τε καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρὸς καθ' ἑαυτὴν.

Εἰς τὴν γῆν τοῦ Μεσολογγίου ἐτάφη μόνον λάραξ ἐνέχουσα τὰ ἀποσπασθέντα σπλάγχνα τοῦ ἐξόχου εὐεργέτου τῆς καὶ ταύτης δὲ ἡ τύχη ἀγνοεῖται, καθότι εἰς ἐπανειλημμένας ἐρεύνας γενομένας μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων δὲν εὗρέθη. Μετὰ τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν θλώσιν τοῦ Μεσολογγίου, οἱ Τοῦρκοι ὑποπεύοντες ἀπόκρυφον θησαυρὸν καὶ πολυτίμων πραγμάτων ὑπὸ τὴν ἀλωθείσαν γῆν ἐκαμαν διαφόρους ἐρεύνας διὰ σιδηρῶν τρυπάνων καὶ ἀνασκαφάς, καθ' ἃς δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ἀνευρέθη ἡ πολυτιμὸς λάγνηος καὶ νὰ ἐξηφκνίσθη ὑπ' αὐτῶν. Ὁ σωζόμενος τύμβος ἐν τῷ «Ἡρώ» δὲν εἶναι ἡ σῆμα πρὸς ἀνάμνησιν. Τὸ σῶμα τοῦ Βύρωνος βλαστωθὲν ἐτέθη ἐντὸς νεκροφόρου κιβωτίου ἐκ λευκοσιδήρου, κατεπέθη δὲ ἐν τῷ ναφ τοῦ ἀγίου Νικολάου παρὰ τὸ φρούριον, καὶ τὴν 20 Ἀπριλίου δι' ἄλλης πάλιν τελετῆς ἐπ.σῆμου καὶ ἄλλων πενθίμων κανονοβολισμῶν προσπέμφθη ὑπὸ τῆς ἀλγούσης πόλεως εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐπεδιβάσθη διὰ Ζάκυνθον, ἀφ' οὗ ἀπεστάλη εἰς Ἀγγλίαν τὴν 12 Μαΐου.

Τὸ Μεσολογγίον οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὸν μέγαν αὐτοῦ πολίτην καὶ εὐεργέτην, οὐδὲ παρέλειψε πᾶσαν περίστασιν ἵνα ἐκδηλώσῃ τὴν ὀφειλομένην τιμὴν πρὸς τὸν ἄνδρα. Τὴν μεταγενεστέρην δόξαν του συνέδεσεν ἀνασπαστικῶς μετὰ τοῦ θανάτου ἐκείνου, καὶ ἔκτοτε τὸν ἐτίμησεν ὡς ἕνα τῶν προμάχων του. Δύο μετὰ τὴν ἀπώλειάν του μῆνας ἐπὶ τῆς νήσου *Σεκαλίμια*, μιᾶς τῶν πολλῶν, ἐπικαιροτάτης, κατὰ τὰ τεύχη τοῦ Μεσολογγίου, ἠγέρθη φρούριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀγίσθηεν τὴν 16 Ἰουνίου δι' ἐπιτήμου τελετῆς, καθ' ἣν παρήσαν ὁ Βλακίερος, Γόρδων, Στάνχωπ καὶ ἄλλοι φιλέλληνας, ἐδῶθη τὸ ὄνομα *Βύρων* ἐπί-

σης δὲ μετὰ τὸ ἴδιον ὄνομα ἐκοσμήθη κατὰ τὴν πολιτικὴν ἐν τῶν ἐσωτερικῶν προχωμάτων (Γωνία) τοῦ φρουρίου. Μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἀποκατάστασιν εἰς οὐδὲν μνημόσυνον, εἰς οὐδεμίαν ἀναμνηστικὴν τῆς ἐνδόξου ἱστορίας τοῦ τόπου ἐορτὴν ἔμεινε ξένον τὸ ὄνομα τοῦ Βύρωνος· ἐν ἔτει δὲ 1868 μὲν Ἰουλίου τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς πόλεως ἐψήφισε «τὴν δαπάναις τοῦ δήμου ἀνέγειν σμῆνον μνημείου ἐν τῇ πόλει τοῦ Μεσολογγίου τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει λόρδου Βύρωνος» καὶ ἤνοιγε τοπικὴν συνεισφορὰν ἵνα ἐπαρκέσῃ καὶ καλύψῃ μέρος τοῦ προσαπαιτουμένου ποσοῦ. Καὶ ἡ μὲν ἐκτέλεσις τῆς ἀγαθῆς ταύτης ἐφάρσεως τοῦ δήμου ἀνεβάλλετο ἔκτοτε δι' ἀνεπαρκείαν μέσων, ἕως οὗ ἐπεληούσα τοῦ ὁμωνύμου τῷ ποιητῇ φιλολογικῶν συλλόγου ἡ ἀξιόπαινος πρὸς τὸ πανελλήνιον ἐπίκλησις καὶ δραστηρία ἐργασία ἔφερον εἰς πέρας τὸ εὐγενὲς ἐγχείρημα. Οὕτω δὲ σήμερον ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἀπεκρῶθη ἡ εὐγενὴς μορφή τοῦ ἐξόχου φιλέλληνος ἀποκαλύπτεται τὸ μαρμαρίνον ὁμοίωμα τῆς, μαρτύριον αἰδίου τῶν τε εὐεργεσιῶν ἐκείνου καὶ τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης.

Ἐν Μεσολογγίῳ.

Χρ. Μ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΑ ΠΛΑΣΜΑΤΑ

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ].

Εὐλόγως δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ἰσχύς καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ δεικνύονται ἐν τῷ ἐλαχίστῳ τῆς γῆς σκόληκι οὐδὲν ἥττον, ἢ ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ τῶν οὐρανῶν. Πλησίον ἡμῶν ζῶσι καὶ κινούνται καὶ εὐφραίνονται ὁλόκληροι κόσμοι, ὧν οὐδὲ τὴν ὑπαρξίν, τὴν ποικίλιν καὶ τὴν πληθύν ὑποπεύομεν. Μόνον εὐαριθμούς κρίκους τῆς ἀπεράντου τῶν ὄντων ἀλύσεως, τῆς περιλαμβανούσης τὴν σύμπασαν δημιουργίαν, γινώσκομεν, καὶ ἔλλειπέστατα διακρίνομεν τίνι τρόπῳ οἱ κρίκοι αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους συνδέονται. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ὄντων ἡμῖν ὄντων τὰς πλείστας ἰδιότητας ἀγνωοῦμεν. Εἰσὶ τινὰ φυτὰ, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὅτι ἔχουσιν ὡς τὰ ζῶα ὕπνον καὶ ἐγρήγορσιν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπάρχουσι καὶ ζῶα ἀεζήνοντα καὶ πολυπλασιαζόμενα φυτῶν δίκην, καὶ διὰ τοῦτο θεωρηθέντα πολλὸν χρόνον ὡς φυτὰ.

Εἰς τὴν τάξιν τούτων τῶν λεγομένων ζωοφυτῶν ἀνήκουσιν οἱ ἐντὸς τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῶν ὑποβρυχίων βράχων προσκολλώμενοι σπόγγοι, οἵτινες, καίτοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαινόμενοι ὡς ἀτελῆ φυτὰ, εἰσὶ σύμπλεγμα πολλῶν μικροσκοπικῶν ζῶων, κοινὴν ἔχοντων ζωὴν. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ τάξιν ἰδίως κατατάσσονται οἱ λεγόμενοι πολυπόδες, ὄντα ἐκ τῶν ἀπλουστάτων, καὶ ὅμως ποικιλώτατα εἶδη καὶ ποικιλωτάτας μορφάς παρυσιαζόντα. Οἱ πολυπόδες ζῶσιν ἐν τοῖς ὕδασι τῶν θαλασσῶν, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐντὸς τοῦ σώματος ἄλλων ζῶων. Δὲν ἔχουσι δὲ ἐγκέφαλον, δὲν ἔχουσι πνοὴν, καὶ

ὅμως ζῶσι καὶ κινούνται κατ' ἴδιαν βούλησιν καὶ διὰ τοῦ στόματός των λαμβάνουσι τροφήν καὶ ἀποπτύουσι τὰ περιττά. Πλείστα εἶδη αὐτῶν δὲν φαίνεται νὰ ἔχωσι στόμαχον καὶ ἔντερα· ὅλα τὰ ἐντόσθια αὐτῶν συνίστανται ἐξ ἐνός μόνου λεπτοῦ σωλήνος· καὶ ἐν τούτοις τρώγουσι καὶ χωνεύουσιν. Αἰσθάνονται δὲ τὸν πόνον καὶ τὴν ἡδονὴν ὡς πᾶν ἄλλο ζῶον, καὶ διὰ τῶν πολλαπλῶν αὐτῶν καὶ μακρῶν στομάτων, ἅπερ ἀντὶ βραχιόνων κατὰ τὸ δοκοῦν κινουσιν, ἠξέυρουσι νὰ συλλάβωσι καὶ νὰ κρατήσωσι τὴν λείαν αὐτῶν, καὶ τὸ περιεργότερον, ἀμέσως καὶ ἀσφαλέστατα διακρίνουσι καὶ εὗρισκον τὴν κατάλληλον αὐτοῖς τροφήν, ἂν καὶ μέχρι τοῦδε οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἀνεκκλύθη ἐν αὐτοῖς ὁράσεως ὄργανον.

Ὁ δὲ πολλαπλασιασμὸς τῶν πολυπόδων γίνεται μετ' ἐκτάκτου ταχύτητος· πρὸς δὲ, μεγίστην ἔχει καὶ σχεδὸν ἀκατάστρεπτον ἐν αὐτοῖς δύναμιν ἢ ζωὴν. Ἀπαρράλλετος ὡς ὁ τῶν φυτῶν κορμὸς, τὸ σῶμα τοῦ πολυπόδος ἀφίησι βλαστοὺς, οἵτινες αὐξάνουσι ἐφ' ἑαυτὸν μῆκος. Ὅταν ὁ νέος πολυπόδος, ἦτοι ἕκαστος τῶν βλαστῶν αὐτῶν, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἔχει κοινὴν μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ βίον, ἀναπτυχθῆ ἀκούωντας, ἀποσπᾶται ἀπ' αὐτῆς. Ζητεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ τροφήν, καὶ ἀκολουθῶς καὶ αὐτὸς νέος ἐκφέρει βλαστοὺς, οἵτινες νέοι εἰσὶ πολυπόδες. Ἡ δὲ αὐξήσις αὕτη εἶνε τοσοῦτον ταχεῖα, ὅτε ἐν διαστήματι μιᾶς μόνης ἡμέρας πλείστοι γεννῶνται γενεαί, ὧν ἕκαστον μέλος πολλοὺς περιέχει βλαστοὺς καὶ νέων ἀποτελεῖ οἰκογένειαν. Τινὲς τῶν πολυπόδων φαίνονται περιβεβλημένοι μόνον λεπτῷ ὑμένι. Ἄλλοι δὲ, ὡς τὰ γνωστὰ κοράλλια, κατασκευάζουσιν ἑαυτοῖς ὀστράκινον οἶκημα. Ὡς παράδειγμα δὲ τῆς περὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν εἰρημένων ζῶων τεραστίης ταχύτητος ἔστω τοῦτο. Ἐνθ' οἱ μεγάλοι τῶν κοραλλίων κορμοὶ δὲν ὑψοῦνται ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑπὲρ τὸν ἕνα καὶ ἡμισυ πόδα, οὐδὲν ἥττον ἐσχηματίσθησαν ἐν τῷ εἰρηρικῷ ὠκεανῷ ἐκ τῆς ἐπισωρεύσεως τῶν κορμῶν αὐτῶν ὁλόκληρα ὄρη καὶ νῆσοι, πολλῶν μιλίων ἔχουσαι περιφέρειαν. Εὐλόγως δὲ μάλιστα πιστεύεται, ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα, ἅτινα κτίζουσι τὰς κατοικίας αὐτῶν καὶ ὑπερθέτουσιν αὐτὰς ὡςπερ οἱ κολλίαι καὶ τὰ ὄστρεα, ὑπῆρξαν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ποτὲ πολυαριθμοτέρων ζῶων τῆς γῆς· καθόσον ἀναμφισβήτητον εἶνε, ὅτι μέγα μέρος τοῦ σημερινοῦ φλοιοῦ τῆς σφαιρῆς ἡμῶν συνίσταται ἐκ τῶν λειψάνων αὐτῶν καὶ ἄλλων παρομοίων πλασμάτων, καὶ ὅτι πολλακίς ἀπαντῶμεν ὄρη ὁλόκληρα ἐκ μόνης τοιαύτης συγκείμενα ὕλης. Οἰοῦνται ὅμως καὶ ἂν ὑποθεθῆ ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος ταχύτης, ἢ μεγίστη αὕτη πληθὺς προϋποτίθησιν ἀναγκαίως πολλῶν αἰώνων ἐργασίαν.

Ἡ ζωτικὴ δύναμις, ἢ ἐν τοῖς πολυπόσιν, ἀνθίσταται πολλακίς πρὸς πᾶσαν καταστροφὴν δοκιμῆν. Εἶδος τι πολυπόδων, αἱ ὕδραι, αἵτινες συ-

νήθως προσκολλῶσι τὸ διαφανὲς καὶ μυελῶδες σῶμά των ἐνύδροις τισὶ φυταρίοις καὶ πολυειδῶς ἐπεκτείνουσι τὰ στήματα, ἦτοι τοὺς βραχιόνας αὐτῶν, ἵνα λάβωσι τὴν τροφήν καὶ φέρωσιν αὐτὴν εἰς τὸ στόμα, ἐπὶ τοσοῦτόν εἰσι φύσει εὐζῶοι καὶ βλαστικά, ὥστε δύναται τις νὰ κατακερματίσῃ σχεδὸν αὐτὰς χωρὶς νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐν αὐταῖς δύναμιν τῆς ζωῆς. Τμηθείσης τριγῆ καὶ τετραγῆ ὕδρας τινός, ἐντὸς εικοσιτεσσάρων ὡρῶν ἕκαστον τῶν τεμαχίων αὐτῆς ἀνέζησεν ἴδιαν ζῶην καὶ ἀπετέλεσε νέον ζῶον, ζητοῦν τροφήν. Ἄλλοτε ἀνεστράφη ἐντελῶς ἐν τῶν ζῶων αὐτῶν, ὡς ἀναστρέφεται δερματίνη χειρὶς, ὥστε τὰ ἐντὸς αὐτοῦ ἐκτὸς νὰ γίνωσι μετ' ὀλίγον δὲ τὸ οὕτω ἀνεστραμμένον ζῶον ἐξηκολούθει νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῇ νέῃ ταύτῃ καταστάσει καὶ νὰ τρέφεται. Ἄλλας ὕδρας διέτευον κατὰ μῆκος μετὰ παρέλευσιν δέκα ἡμερῶν τὰ διάφορα ταῦτα κλάσματα παρήγαγον νέους βλαστοὺς, ἦτοι νέας ὕδρας, αἵτινες εἶχον ἤδη τὸ στόμα αὐτῶν ἀνεσχηματισμένον καὶ ἐπιτήδειον πρὸς καταβροχθισμόν τῆς τροφῆς.

Ἐν ταῖς λιμναῖς, ἐν τοῖς ἔλασι καὶ ἐν τοῖς τέλαμασι ζῶσιν ἑκατομμύρια τοιούτων ζῶων, προσκολλημένα εἰς τὴν ἐπὶ τῶν λιμναζόντων ὑδάτων ἐν ὥρᾳ θέρους σχηματιζομένην ὑποπρασίνην ὕλην. Ἐκεῖ σχεδὸν ἀόρατά εἰσι τῷ γυμνῷ ὀφθαλμῷ τὰ ζῶα ταῦτα, μόνον δὲ διὰ μικροσκοπίου διακρίνονται ἀναρίθμητα. Ὅμοιάζουσι δὲ, ὅταν μὲν συστέλλωνται, φαιμῶ ἢ κεγγριδίῳ, ὅταν δὲ ἐκτείνωσι τὰ λεπτὰ αὐτῶν στήματα, ἄστρω, ἄνθει ἢ τριγῶν συνδέσμῳ. Πλείστα δ' αὐτῶν ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ παραδόξως ποικιλωτάτας ὑφίστανται μεταμορφώσεις.

Ἡ θερμότης τὰ μάλιστα ζωοποιεῖ αὐτὰ. Ἐὰν πληρώσωμεν ὕαλινον ποτήριον ὕδατος, περιέχοντος πολυπόδας, βλέπομεν τὰ μικροσκοπικὰ ταῦτα ὄντα σπεύδοντα πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων προσβαλλόμενον μέρος τοῦ ἐκπώματος· κρότος δὲ τις δυνατὸς ἐπιγινόμενος, φαίνεται ὅτι τρομάζει αὐτὰ, καὶ τότε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκεντροῦνται καὶ συστέλλονται. Εἰσὶ δὲ καὶ τινὰ αὐτῶν ἀκούωντας μεγάλα, ὥς νὰ διακρίωνται διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὁ ὡς ἐκ τοῦ σχήματος σφαιρῆτος καλούμενος πολυπόδος, παραδείγματος χάριν, ἔχει πάχος σμικροτάτης φακῆς, εἶνε μαλακὸς ὡς μυελὸς καὶ τόσον ἀπαλὸς, ὥστε, ἐὰν τις ἄκροισ δακτύλοις λάβῃ αὐτὸν οὐχὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἀμέσως διαλύεται. Διὰ τοῦ μικροσκοπίου τούναντίον βλέπει τις τὸ μικρὸν αὐτὸ ζῶον ὑπὸ λαμπρῶν πράσινων χρωμάτων, πλέον πρὸς ὄλας τὰς διευθύνσεις καὶ ἐν κύκλῳ κυλινδούμενον, ὡςπερ σφαῖρα. Ὅντος δὲ τοῦ σώματος τοῦ ζωαρίου διαφανοῦς, διακρίνονται ἐντὸς αὐτοῦ τὰ εἰσέτι μὴ γεννηθέντα τέκνα ἐν εἶδει σφαιριδίων, πολλακίς εἰκοσι καὶ τριάντονα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἡθροισμένα, ἐν ἐκάστῳ δὲ τούτων διαφαίνονται ἄλλα σφαιρίδια, καὶ πάλιν ἄλλα, τὰς μελλούσας περι-

έχοντα γενεάς· ἡ ἰσχύς δὲ τῶν διοπτρικών ὀργάνων πᾶσι, χωρὶς νὰ φθάσῃ τὸ τέρας τῆς ἰσχύος τῆς φύσεως. Ὅταν δὲ τὰ τέκνα τοῦ πολυπόδου γίνωσιν ὤριμα πρὸς ἐκκόλαψιν, διαβρῆγνυται ἡ μήτηρ, καὶ τὰ τέως περικλειόμενα σφαιρίδια ἐκυκλίζονται μέχρι δέκα ἀνά πᾶσαν ὥραν καὶ λαμβάνουσι τὴν ζωὴν τῆς μητρὸς, ἥτις τότε βρῖσκονταί καὶ θνήσκουσι.

Ἐπίσης ἀπαλὰ καὶ μυελώδη εἰσὶ τὰ ζωάρια, ἅπερ κατοικοῦσιν ἐν τοῖς ἐλύτροις τῶν κοραλλίων, καὶ κατασκευάζουσιν αὐτὰ, ἐξιδρύνοντα γλοιώδη τινὰ μύξαν, ἥτις ἀκολούθως σκληρύνεται καὶ ἀπολιθοῦται. Τὰ ζωάρια ταῦτα ἀποθέτουσιν ἐπὶ τῆς πέτρας ἢ ἐπὶ τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος κοραλλίου κορμοῦ τὰ ὡὰ αὐτῶν, ὅμοια πρὸς βανίδας γαλακτοῦ σχεδὸν ἀφανεῖς, ἀφ' ὧν νέα παράγεται ζωαρίων γενεά. Οὕτω εἰς καὶ ὁ αὐτὸς κορμὸς ἢ κλάδος κοραλλίου ὑπῆρξε τὸ οἰκητήριον μυριάδων τοιοῦτων ζωαρίων. Εἰσὶ δὲ ταῦτα λευκὰ τὸ χρῶμα καὶ ἔχουσιν ὀκτὼ βραχίονας, ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἐκάστου βραχίονος ὑπάρχει ἀνοίγμα χρησιμεῦον ὡς στόμα· τὸ δὲ σῶμα τοῦ ζωαρίου ἐστὶ λίαν σμικρὸν καὶ διὰ λεπτοτάτου δακτύλου συνέχεται πρὸς τὴν κοραλλίνην αὐτοῦ θήκην.

Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια πλάσματα ζωῆς καὶ φαίνονται μόνον ἐν τῇ θερμότητι τῆς θερινῆς τοῦ ἔτους ὥρας, ἐν δὲ χειμῶνι ἐξαφανίζονται. Ἀναριθμητὰ δὲ εἶδη εὐρηθῆναι ἐν ταῖς θερμοῖς χώραις, ἰδίως ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Οἱ μεγαλειότεροι σκώληκες τρέφονται ὑπὸ μικρότερον ἐνίοτε δὲ εὐρέθησαν καὶ ἐν τοῖς σμικροτέροις μόρια ἰχθύων. Ἀλλὰ πῶς τρέφονται τὰ μικροσκοπικὰ ταῦτα ὄντα, τὰ εἰς γυμνὸν ὀφθαλμὸν ἀόρατα; Βεβαίως εὐρέθησαν ὡς τροφὴν ἄλλα πλάσματα λεπτότερα αὐτῶν, ἅτινα καὶ αὐτὰ ἀπὸ ἄλλων παμμικρῶν ὄντων σιτίζονται, καὶ τοῦτο ἴσως ἐπ' ἀπειρον· διότι τίς ἀγνοεῖ ὅτι ζωτικὴ τις δύναμις ἄπασαν πληροῖ τὴν φύσιν; ὅτι τὸ ἐλάχιστον βρῦον, τὸ ἐπὶ τῆς πέτρας, κατοικεῖται ὑπὸ ὀλοκλήρου κόσμου ζῶων. ἀπαρτάλλως ὡς ἡ γῆνη σφαῖρα; ὅτι ὅπως αἱ θάλασσαι πληθύνουσιν ἰχθύων, οὕτω καὶ πᾶσα σταγὼν ὕδατος γέμει ἀναριθμητῶν ζωαρίων, ἅτινα κινεῖνται, ταρασσονται, ἀνασκιστῶσιν ὡς ἐν μεγάλῃ λίμνῃ; Ὅσακις τις πίνῃ ὕδατος ποτήριον, ἢ τὰ τῆν δίψαν του σβῆσῃ, καταρροφᾷ ἀπαρατηρήτως μυριάδας ἐμψύχων ὄντων, τὰ ὅποια ἐν τῷ ὕδατι αὐτῶ οἰκοῦσι καὶ πολλαπλασιάζονται, καὶ τῶν ὁποίων τὸν ἀπόβροχον ὄργανισμόν μόνον διὰ τῶν ἰσχυροτάτων μικροσκοπιῶν ἀνακαλύπτουμεν. Τοιαῦτα ζωάρια ὑπάρχουσιν ἐντὸς ὅλων τῶν ὑγρῶν, ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐν τοῖς ἐντοσίοις τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ζῶων, ἐν τῷ σιέλῳ καὶ ἐν τῇ φλεγματώδει ὕλῃ, τῇ ἐπὶ τῶν ὀδόντων προσκεκολλημένη, ἐν τῷ καθαρωτάτῳ ὕδατι, μάλιστα ὅταν ἐπὶ τινι χρόνῳ εἰς τὰς ἡλιακὰς ἐκτεθῇ ἀκτίνες, ἐν τῇ πρὸς κατασκευὴν ἄρτου ζύμη, ἐν τῇ ἐξ ἀλεύρου κόλλα, καὶ ἄλλα-

χοῦ. Τὰ πάντα εἰσὶ πλήρη κινήσεως καὶ ζωῆς. Καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ ἀχανῆ κόσμον, ἐνθα ἀπόλλυνται ἐν τῷ πλήθει ἑκατομμύρια ἀγνώστων ὄντων. Ὁ θάνατος, ἡ σῆψις τοῦ ἀνθρώπινου πτώματος, ἐστὶν ἡ στιγμὴ, καθ' ἣν ἡ σὰρξ καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλονται εἰς νέα εἶδη ζῶων καὶ εἰς σκώληκας μεγάλους, ὧν τὸ σπέρμα καὶ τὰ συστατικὰ στοιχεῖα ἔφεραν ἐν ἑαυτῷ λεληθότως ὁ ζῶν.

Ἐάν τις λάβῃ ἐπὶ ἀκίδος βελόνης σταγονίον ὄξους διεσπορότος καὶ παρατηρήσῃ αὐτὸ διὰ τοῦ μικροσκοπίου, θέλει ἴδει μετ' ἐκπλήξεως ἐντὸς τοῦ οὕτως ἀξαναμένου σταγονίου πλήθος ἀμέτρητον μικρῶν σφιδίων τε καὶ ἐγγελίων, ὁμοίων λεπτοῖς νήμασιν, ἀποληγόντων ἑκατέρωθεν εἰς ὄξύ, κινουμένων κυματοειδῶς καὶ διατρεχόντων μετὰ πολλῆς ζωηρότητος τὴν μεγάλην ταύτην λίμνην πανταχόσε, ποτὲ μὲν βραδύτερον καὶ ἄλλοτε ταχύτερον, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς. Εἶδον νεωστὶ ἐν τῶν ἰσχυροτέρων ἡλιακῶν μικροσκοπιῶν, μεγάλων πλέον ἢ χιλιάκις μυριοπλασίως τὰ ἀντικείμενα. Ἐπὶ τεμαχίου καθαρωτάτης ὕδατος ἐτέθη διὰ βελόνης ἐλάχιστον μέρος ὕδατος ποσίμου. Ἡ διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἐντὸς σκοτεινοῦ θαλάμου εἰσερχομένη ἡλιακὴ ἀκτίς, φερομένη ἐπὶ τῆς βανίδος τοῦ ὕδατος, ἀπέδιδεν ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι τοίχου τὴν εἰκόνα τῆς βανίδος ταύτης εἰς μέγεθος διπλοῦ μεγάλης οἰκίας παραθύρου. Ἐν τῇ οὕτως ἀποτελεσθεῖσῃ εἰκόνι τοῦ ἐλαχίστου ἐκείνου ὕδατινοῦ ἐφαίνοντο σαφέστατα πολυάριθμα ζωάρια διφόρων μεγεθῶν καὶ σχημάτων, ἐξ ὧν τινὰ ἦσαν ἰσομεγέθη βυτράχοις, ἔχοντα πόδας καὶ χεῖρας καὶ κεφαλὰς, καὶ κινούμενα καὶ τρέχοντα καὶ πηδῶντα καὶ ἐν ἀναρῇ πολλαπλασιαζόμενα καὶ θνήσκοντα. Ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου, ἐξατμιζομένου τοῦ ὕδατινοῦ διὰ τῆς θερμότητος τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος, τὰ πρὸ μικροῦ ζωαρία ἐκεῖνα ζωάρια ἐξέλιπον, νεκρὰ δὲ φύσις κατελάμβανε τὴν εἰκόνα τῆς τέως βανίδος, ποικιλωτάτας καὶ περιέρχους περιστάνοσα κρυσταλλώσεις. Ἄλλοι διέτεμον εἶδη τινὰ μικρῶν ἐγγελίων καὶ μετ' ἐκπλήξεως διὰ τοῦ μικροσκοπίου εἶδον ἐκρέοντα ἀπὸ τῆς κοιλίας αὐτῶν πλείστα σμικρότατα ὑμενώδη ὡὰ, ἀπὸ δὲ τῶν ὧν αὐτῶν μετ' ὀλίγον ἐξῆλθον σμικρότατα ἐγγέλια, πλέοντα ὡς αἱ μητέρες αὐτῶν καὶ ταχέως ἀξάνοντα. Ἐκ τῶν μικροσκοπικῶν αὐτῶν πλασμάτων τινὰ μὲν ὠροροῦσιν, ἄλλα δὲ εἰσὶ ζωοτόκα πάντα δὲ ἡξέουσι νὰ τρέφονται κατὰ τὸν συμφερότερον αὐτοῖς τρόπον.

Ἀλλὰ πόθεν τρέφονται τὰ ἐλάχιστα ταῦτα ζωάρια ἐντὸς μιᾶς ὕδατος σταγόνας, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ὡς ὠκεανός; Τίς ἡ τροφή τῶν ζωαρίων αὐτῶν, ἅπερ ἐνίοτε εἰσὶν ἑκατοντάκις μυριοστά ψαμμίου; Ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ ἄπειρον τοῦ νέου αὐτοῦ κόσμου· καὶ ὅμως βεβαίως ὑπάρχουσιν ἐπὶ μικρότερα ὄντα,

χρησιμεύοντα αὐτοῖς ἀντὶ τροφῆς, ὄντα, τὴν ἀνακαλύψιν τῶν ὁποίων οὐδέποτε ἴσως θέλει κατορθώσῃ ὁ ἄνθρωπος.

Πανταχοῦ ἀπαντῶνται τὰ μικροσκοπικὰ πλάσματα ποικιλωτάτα κατὰ τὰς μορφὰς καὶ εἰς πλέον κατὰ τὰς κινήσεις αὐτῶν. Ἐκαστον εἶδος ἴδιον ἔχει τρόπον τοῦ βαδίζειν ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, τοῦ νήχεσθαι. Τινὰ ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πυκνὸν σῶμα· ἄλλα δὲ εἰσὶν ὑμενώδη καὶ ἄλλα ἀνά πᾶσαν στιγμὴν φαίνονται ἀλλοιούμενα.

Ἴνα δὲ, οὕτως εἰπεῖν, προκαλέσωμεν εἰς τὴν ζωὴν ὀλοκλήρου κόσμου πλασμάτων, ἀρκεῖ νὰ γύσωμεν ὀλίγον ὕδωρ ἐπὶ φύλλων, ἢ γλόης, ἢ ἄνθους, ἢ ἐπὶ κρέατος ζώου, καὶ νὰ ἐκθέσωμεν αὐτὸ εἰς τὸν ἥλιον ἢ εἰς μετρίαν τινὰ θερμότητα. Μετ' ὀλίγον γίνονται ἐν τῷ ὕδατι διάλυσις, ἀναζύμωσις, σῆψις· ὅτι δὲ ἡμεῖς σῆψιν ἀποκαλοῦμεν, ἐστὶν ἀπλῶς ἐμφάνισις νέας ζωῆς. Ἐκατομμύρια ὄντων γεννῶνται. Πόθεν ταῦτα ἔρχονται; ποῦ ἐξαφανίζονται; εἰς τί χρησιμεύουσι; Τίς δύναται νὰ ἐξεύρῃ τὸ θεῖον ἀπόβροχον τῆς ἀοράτου φύσεως; Ἐν τούτοις καὶ τὰ ἐλάχιστα εἰσὶν ἐπίσης ἀναγκαῖα τῇ τοῦ παντὸς τάξει, ὡς τὰ μέγιστα. Καὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος, ὁ μυριοπλασίως μεγαλειότερος τῆς γῆς, δὲν ἀποτελεῖ εἰς τὰ ὅμματα τοῦ Δημιουργοῦ τῆς ζωῆς πρᾶγμα σπουδαιότερον ἐνὸς τῶν ἐλαχίστων πλασμάτων, ἐξ ὧν μυριάδες ἀναριθμητοὶ ἐν μιᾷ μόνῃ σταγόνῃ ὕδατος συνάμα ἐνδιαιτῶνται.

Ὅταν βράζῃ τὸ ὕδωρ, τὸ περιέχον τὰ μικροσκοπικὰ ὄντα, ταῦτα, ὡς φαίνεται, θνήσκουσιν ὑπὸ τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος, καὶ ἄρα τὰ γίνονται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Ἀλλ' ἐάν ἐκθέσῃ τις ἐπὶ τινος ἡμέρας τὸν ὑγρὸν αὐτῶν τάφρον εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς τὸν ἥλιον, νέα ἀναφαίνονται ζωάρια, εἴτε διότι ἀνέζησαν τὰ θανόντα, εἴτε διότι δὲν ἠδυνήθη ἡ ἐνέργεια τοῦ πυρὸς νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐν τοῖς ὡαῖς αὐτῶν ζωτικὴν δύναμιν. Πολλάκις, τωόντι, ἐφάνη ἡ ζωὴ καὶ μετὰ ἐτῶν παρέλευσιν, ἐξερχομένη ἀπὸ τῶν κόλπων τοῦ θανάτου. Ἐάν ἀφήσωμεν νὰ ἐξατμισθῇ τὸ ὕδωρ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου παρετηρήσαμεν πλείστα μικροσκοπικὰ ὄντα, τὰ τέως ζωαρία ζωάρια φθίνουσι κατὰ μικρὸν, ἀποβάλλουσι πᾶσαν ἐνέργειαν, ἀποξηραίνονται καὶ γίνονται ἐντελῶς ἀγνώριστα· μόλις δὲ διακρίνομεν τὰ ἀποξηρανθέντα αὐτῶν δερμάτια ὡς κόνιν λάμπουσαν καὶ ἀκίνητον. Ἀλλὰ μετὰ πολὺν χρόνον ἂν χύσωμεν ἐπὶ τοῦ τόπου τῶν λειψάνων αὐτῶν νέον ὕδωρ, θέλωμεν ἴδει αὐτὰ ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἀναζωοποιούμενα καὶ μετὰ ζωηρότητος πλέοντα ἐν τῷ νέῳ αὐτῶν ὠκεανῷ.

Πᾶν σπέρμα ἐστὶν ἡ ἀρχὴ νέου σπέρματος· ἡ ζωὴ ἀπὸ τῆς ζωῆς γεννᾶται. Ἡ ζωὴ μεταβάλλει μορφήν, ἐνδύεται νέαν ὕλην, εἴτε ἀποβρίπτει αὐτὴν ὡς πεπαλαιωμένον καὶ ἄχρηστον ἐνδύμα. Ἡ

μεταβολὴ αὕτη καλεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων θάνατος· ἀλλὰ, κυρίως εἰπεῖν, δὲν ὑπάρχει θάνατος· μόνον ἡ ζωτικὴ δύναμις νέον περιβάλλεται ἑμάτιον καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν αὐτῆς. Ποῦ ἤρχισε; ποῦ θέλει τελειώσῃ; Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ ζωὴ πληροῖ ἅπασαν τὴν κτίσιν. Ὡς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἀπαρτάλλως καὶ ἡ ζωὴ εὐοίσιεται παρούσα καὶ ὅπου δὲν βλέπει τις αὐτήν. Εἰς σπινθήρ πολλοὺς ἄλλους ἐξάπτει σπινθήρας, καὶ ἀπὸ τῆς φλογὸς ἐνὸς μόνου λύχνου μυριάδας λύχνων δύναται τις ν' ἀνάψῃ, χωρὶς οὐδόλως νὰ ἐλαττωθῇ τὸ φῶς αὐτοῦ. Ἐν τῷ στροβίλῳ μιᾶς μόνης ἐλάτης περικλείεται τὸ σπέρμα ὀλοκλήρου δάσους ἐλατῶν. Ἡ ἐν τῷ καρπῷ αὐτῷ κοιμωμένη ζωτικὴ δύναμις περιμένει μόνον τὴν συνδρομὴν τῶν εὐνοϊκῶν περιστάσεων, ἵνα μεταβάλλῃ τὸν σπῆρον εἰς δένδρον μεγαλοπρεπῆ, ὧν τὰ στελέχη καὶ οἱ κλάδοι θέλουσι πρῆξει εἰς μυριάδας πλασμάτων σιάν, κατοικίαν, τροφήν. Ἀπὸ τοῦ ζῶντος ἐξέρχεται πολλαπλάσιος νέα ζωὴ, ἀπ' αὐτῆς ἄλλη, καὶ ἀπὸ ταύτης ἄλλη ἐν ἀμετρήτῳ πολλαπλασιασμῷ, ὅπως ἀπὸ τῆς κοιλίας τοῦ σφαιρίτου πολυπόδου τὰ ἐν ἐλαχίστοις σφαιροειδῶς τέκνα αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τούτων ἄλλαι, καὶ αὐτῆς ἄλλαι γενεαί. Πᾶσα ζωὴ περικλείει ἐν ἑαυτῇ καὶ ἀναπτύσσει ἐτέραν ζωὴν, ὡς περ ἐπὶ ἐκτεταμένης καὶ κυματοῦδος θαλάσσης πᾶν κύμα ἕτερον κύμα παράγει, καὶ πάλιν εἰς ἄλλο ἐκχύνεται, ἵνα αὐτῆς νέον σχηματίσῃ, χωρὶς νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ διακρίνομεν τὴν γένεσιν καὶ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ.

Καὶ ὅμως ἡ τὴν δημιουργίαν ἅπασαν πληροῦσα αὕτη δύναμις τῆς ζωῆς δὲν εἶνε πανταχοῦ ἡ αὐτῇ, ἀλλὰ παμποικίλος, εἰς ἀπείρους βαθμοὺς διηρημένη καὶ ἐν τῇ τῶν ὄντων κλίμακι κατὰ νόμους αἰωνίους κειχωρισμένη. Ἡ αὕτη δύναμις δὲν κινεῖ τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸ ἄκκι· τὸ ταπεινὸν βρῦον δὲν παράγει τὴν κέδρον καὶ ὁ ἀετὸς δὲν γεννᾶται ἀπὸ τοῦ ἐφημέρου ἐντόμου. Ἐκαστον ὄν διακρίνει ἀμεταπτώτως ἐντὸς τῶν ἀοράτων ὀρίων τοῦ εἶδους αὐτοῦ· ἕκαστον πολλαπλασιάζεται κατὰ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ νόμους.

Ο ΚΑΣΤΕΛΑΡ ΕΙΣ ΤΟ ΒΗΜΑ

Τίς ὁ ἀγνοῶν τὸ ὄνομα τοῦ Καστελάρ, τοῦ θαυμασίου ῥήτορος καὶ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἰσπανίας; Γνωστὸς καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, ὁ Καστελάρ εἶνε ἀληθῶς ἡ ἐντελεστετέρα ἐκδήλωσις τῆς ἰσπανικῆς εὐγλωττίας, τὴν τήρησιν τῶν τύπων ὠθῶν μέχρι λατρίας. Ἡ εὐφράδεια αὐτοῦ εἶνε μουσικὴ, ἡ δὲ διάνοια αὐτοῦ ὑπέκει εἰς τὴν ἀκοήν του. Λέγει τι, ἢ δὲν τὸ λέγει, ἢ τὸ λέγει κατὰ ταύτην μᾶλλον ἢ ἐκείνην τὴν ἔννοιαν, καθ' ὅσον συνάδει μᾶλλον πρὸς τὴν περίοδον ἢν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ. Ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἔχει ἐνερμονίον τι ὄλον, ὥπερ ἀκολουθεῖ καὶ εἰς ὁ ὑπακούει, θυσιαζῶν πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ διαταράξῃ αὐτό. Ἐκάστη περίοδος τοῦ λόγου αὐτοῦ εἶνε

στροφή. Πρέπει να τὸν ἀκούσῃ τις, ἵνα πιστεῦσῃ ὅτι ὁ ἀνθρώπινος λόγος, ἄνευ ποιητικοῦ ρυθμοῦ, ἄνευ μελωδίας, δύναται ὡσαύτως νὰ προσεγγίσῃ τὴν ἁρμονίαν τοῦ ἔργου καὶ τῆς ποιήσεως. Κατέχει μᾶλλον τὴν τέχνην τοῦ λέγειν ἢ τοῦ πολιτεύεσθαι, ἀλλ' εἶνε καλλιτέχνης οὐ μόνον τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν, ἣν ἔχει τρυφεράν, ὡς τὰ παιδία, καὶ ἀνεπίδεικτον μίσους ἢ ἔχθρας. Εἰς ἅπαντας τοὺς λόγους του οὐδεμίαν θὰ ἀνεύρῃ τις ποτὲ φράσιν δριμεῖαν ἢ ὑβριστικὴν. Ἐνώπιον τῶν Cortès οὐδέποτε προὐκάλειτε σπουδαίαν προσωπικὴν ἔριν οὐδέποτε καταφεύγει εἰς τὴν σάτυραν, ποτὲ δὲν μεταχειρίζεται τὴν εἰρωνείαν, καὶ εἰς τοὺς σφοδρότερους φιλιππικούς του οὐδεμίαν σταγόνα χολῆς ἐκχέει. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ὅτι, καίτοι δημοκράτης, ἀντίπαλος ὄλων τῶν ὑπουργείων, ἐφημεριδογράφος πολέμιος, αἰώνιος κατῆγορος παντὸς τοῦ ἀσκοῦντος ἐξουσίαν καὶ τοῦ μὴ ὄντος ἄκρου τῆς ἐλευθερίας θιασώτου, ἐν τούτοις παρ' οὐδενὸς ἐμισήθη ποτέ. Τούτου ἕνεκα ἦδονται ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ τοὺς φοβῶνται. Ὁ λόγος του εἶνε τοσοῦτον καλλιπέης καὶ ἐμμελής, ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ φοβερόν, ὃ δὲ χαρμηλὴν του ποσοῦτον εἰλικρινῆς, ὥστε οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐξοικήσῃ πολιτικὴν ἐπιβροχήν. Δὲν ἠξέουρ νὰ παλαίῃ, νὰ σκευρῇ, νὰ ἀγυρτεῖ, νὰ ἰθύνῃ κόμματα. Εἶνε ἱκανὸς νὰ ἀρέσῃ μόνον καὶ νὰ λάμπῃ. Ἡ εὐγλωττία του τοσοῦτω μᾶλλον ἀποβαίνει μείζων, ὅσῳ εἶνε μαλακωτέρα, οἱ δὲ ὠριότεροι λόγοι του κινουσιν εἰς δάκρυα. Δι' αὐτὸν τὸ Κοινοβούλιον εἶνε θέατρον. Ὡς πράττουσιν οἱ αὐτοσχεδιάζοντες ποιηταί, ὅπως τύχῳσιν ἐμπνεύσεως πλήρους καὶ ἱλαρῆς. οὕτω καὶ αὐτὸς ἐπιχειρεῖ νὰ ὀμιλήσῃ τὴν δεῖνα ἀκριβῶς ὡρᾶν, ἐπὶ τοῦ δεινῶς ὠρισμένου θέματος. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἦν ἡμέραν ὀφείλει νὰ ὀμιλήσῃ, συνεννοεῖται πρότερον μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, ὅστις λαμβάνει τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα, ἵνα δώσῃ αὐτῷ τὸν λόγον, ὅτε τὰ θεωρεῖα εἰσὶ πλήρη, πάντες δὲ οἱ βουλευταὶ εἰς τὰς θέσεις των. Αἱ ἐφημερίδες του ἀναγγέλλουσι τὴν ἐσπέραν τῆς προτερίας ὅτι μέλλει τὴν ἐπαύριον νὰ ἀγορεύσῃ, ὅπως δυνηθῶσιν αἱ κυρίαι νὰ προμηθευθῶσιν εἰσιτήρια. Ἐχει ἀνάγκη νὰ ἀκουσθῇ. Πρὶν ἢ λάβῃ τὸν λόγον, διατελεῖ ἀνήσυχος, οὐδαμοῦ δύναται νὰ καθήσῃ· εἰσέρχεται ἐν τῇ Βουλῇ, ἐξέρχεται, εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται αὖθις, πλανᾶται ἐν τοῖς διαδρόμοις, μεταβαίνει εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ἵνα φυλλομετρήσῃ βιβλίον τι, διαλισθαίνει μέχρι τοῦ κερπωλείου, ἵνα λάβῃ ποτήριον ὕδατος, φαίνεται κατεχόμενος ὑπὸ πυρετοῦ, νομίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ συρράψῃ ὁμοῦ δύο λέξεις, ὅτι θὰ προσενησῇ γέλωτα, ὅτι θὰ συριχθῇ. Οὐδεμίαν ἰδέα σαφῆς μένει ἐν τῇ κεφαλῇ του, τὰ πάντα συγκατέμιξε, τὰ πάντα ἐλησμόνησε.—Πῶς πηγαίνει ὁ σφυγμὸς;—ἐρωτῶσιν αὐτὸν μειδιῶντες οἱ φίλοι του. Ἡ

ἐπίσημος στιγμή φθάνει. Καταλαμβάνει τὴν ἔδραν του, ἔχων τὴν κεφαλὴν κεκυφθεῖν, τρέμων, ὠχρὸς, ὡς κατάδικος βυθίζων πρὸς τὸν θάνατον, κινδυνεύων νὰ ἀπολέσῃ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας τὴν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη καὶ μετὰ τληκιστῶν μόχθων κτηθεῖσαν δόξαν. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ του οἰκτεῖρουσι τὴν θέσιν του. Ἐγείρεται, παρατηρεῖ περὶ ἑαυτὸν καὶ λέγει· «Κύριοι!» Ἐσώθη, τὸ θάρρος αὐτοῦ ἐπανερχεται, τὸ πνεῦμά του ἀνακτᾷ τὴν συνήθη ἡρεμίαν καὶ διαύγειάν του, ὁ λόγος του ἀνασυντίθεται ἐν τῇ κεφαλῇ του, ὡς μέλος λησμονηθέν. Ὁ πρόεδρος, αἱ Cortès, τὰ θεωρεῖα ἐκλείπουσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, δὲν βλέπει πλέον εἰμὴ τὰ σχήματα αὐτοῦ, δὲν ἀκούει ἄλλο εἰμὴ τὴν φωνὴν του, δὲν αἰσθάνεται εἰμὴ τὴν διακίουςαν αὐτὸν ἀκατάβλητον φλόγα, τὴν μυστηριώδη δύναμιν, ἣτις τὸν διεγείρει. Εἶνε ὠραῖον νὰ βλέπῃ τις αὐτὸν λέγοντα: «Δὲν βλέπω πλέον τοὺς τοίχους τῆς αἰθούσης ταύτης, βλέπω λαοὺς καὶ τόπους μεμακρυσμένους, οὓς οὐδέποτε εἶδον». Ὁμιλεῖ ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας, ἀλλ' οὐδεὶς βουλευτῆς ἐξέρχεται, οὐδεὶς κινεῖται ἐν τοῖς θεωρείοις, οὐδεμία φωνὴ τὸν διακόπτει, οὐδεμία χειρονομία τὸν διαταράττει· καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπερβαίνει τὸν κανονισμὸν τῆς Βουλῆς, ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει τὸ θάρρος νὰ τὸν διακόψῃ. Οὕτως ἐν ἀνέσει ἐξαίρεται καὶ ἐγκωμιάζεται ἡ *λευγείμων* καὶ *ροδοστεγῆς* δημοκρατία του, οἱ δὲ μοναρχικοὶ δὲν τολμῶσι νὰ διαμαρτυρηθῶσι, διότι τοιοῦτοτρόπως ἐνδεδυμένην καὶ αὐτοὶ τὴν εὐρίσκουσιν ὠραίαν. Ὁ Καστελάρ εἶνε κύριος τῆς Συνελεύσεως. Ἀστράπτει, βροντᾷ, ἔδει, λάμπει ὡς πυροτέχνημα, κινεῖ τὸ μείδιμα, ἀποσπᾷ ἐνθουσιώδεις κραυγὰς, καταλήγει δὲ ἐν μέσῳ πατάγου χειροκροτημάτων καὶ ἀπέρχεται ἔχων ἀνακεκλιμένην τὴν κεφαλὴν. Τοιοῦτος εἶνε ὁ περίφημος οὗτος Καστελάρ, ὁ καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, συγγραφεὺς γόνιμος ἐν τοῖς πολιτικοῖς, καλλιλογικοῖς καὶ θρησκευτικοῖς ζητήμασι, δημοσιογράφος κερδίζων πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων ἐτησίως ἐν ταῖς ἀμερικανικαῖς ἐφημερίσιν ἀκαδημαϊκός, ἐκλεχθεὶς καμψηφει ὑπὸ τῆς Ἰσπανικῆς Ἀκαδημίας, δεικνύμενος μετὰ θαυμασμοῦ ἐν ταῖς ὁδοῖς, λατρευόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀγαπώμενος καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν πολιτικῶν ἐχθρῶν του, νέος, ὠραῖος, ὀλίγον κενόδοξος, γενναῖος καὶ εὐτυχής. Α.

ΑΙ ΟΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΑΧΑΡΑΣ.

Αἱ πρὸς δυσμᾶς τοῦ Νείλου ἐκτεινόμεναι ἔρημοι χώραι, ἐνθα κατὰ περιόδον τινα τοῦ ἔτους πνέουσιν οἱ καυστικοὶ ἄνεμοι, δὲν εἶνε ἐντελῶς ἀκατοίκητοι. Ἡ ἀπέραντος ἔρημος τῆς Σαχάρας, ἐν ἣ πολλὰκις ἀπόλλυνται ὀλόκληρα *κιρβάτια*, θηαπτόμενα ὑπὸ τῆς ἄμμου, ὡς ὑπὸ τῶν κυμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ, περικλίει μέρη τινὰ χλωδῆ, τὰς λεγομένας *οάσεις*.

Αἱ μεγαλειότεραι τῶν οάσεων τούτων εἰσὶν αἱ τοῦ Φαγιούν, πρὸς νότον τῶν πυραμίδων τῆς Σακκαρῆς, καὶ τοῦ Σιουά (τὸ Ἀμμωνιον τῶν ἀρχαίων), κειμένη εἰς ἀπόστασιν πολλῶν ἡμερῶν δρόμου ἐξ Ἀλεξανδρείας καὶ 175 χιλιομέτρων ἐκ τῆς Μεσαγείου.

Τὸ ἔδαφος τῆς οάσεως ταύτης, ἥς ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 6,000 περίπου κατοίκων, εἶνε εὐφορον. Ἐν αὐτῇ ἀπαντᾷ τις λειμῶνας, ἐλαιῶνας καὶ πολυαριθμὸς πηγᾶς, ἐν αἷς καὶ τὴν τοῦ Ἡλίου πλησίον τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς Ἀμμωνος.

Ὁ περιηγητῆς Godefroy Roth, ὁ ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν κατάρτησιν τῆς ἀνθρωποπορίας ἀποσταλαὶς εἰς τὴν εἰρημένην ὄασιν, καὶ ἐπιστρέψας τὸ παρελθὸν ἔαρ, ἀπευθύνει εἰς τὰς γερμανικὰς ἐφημερίδας ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῶν χωρῶν τούτων, ἃς σπανίως ἐπισκέπτονται οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ αἵτινες ἀποτελοῦσι πρὸς δυσμᾶς τὸ ἔσχατον ὄριον τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἐδάφους.

Ὁ πρῶτος κατωκημένος τόπος, ὃν εὐρίσκει τις ἐν τῇ ἐρήμῳ ἄμα λιπῶν τὸ ἔδαφος τῆς Ἀλεξανδρείας, εἶνε ὁ τῶν Aulad-Aly, φυλῆς νομαδικῆς, πολυαριθμῆς, καὶ μιᾶς ἐκ τῶν σπουδαιότερων τῶν βορείων μερῶν τῆς Ἀφρικῆς, ἐχούσης πληθυσμὸν 80,000 ψυχῶν.

Ἡ φυλὴ αὕτη ὑποδιαιρεῖται εἰς ἑκατοντάδα πατριῶν ἢ μᾶλλον οἰκογενειῶν, ὧν ἐκάστη διοικεῖται ὑπὸ ἀρχηγῶ ἀπόλυτον ἔχοντος ἐξουσίαν. Παρ' αὐτοῖς εὐρίσκομεν ἀπάσας τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἔθιμα τῶν τῆς ἐρήμου πληθυσμῶν. Αἱ γυναῖκες ἐπιτηδεύονται τὴν φιλοτεχνίαν ὑφάσματος ἐκ μαλλίων καὶ τριχῶν τῆς καμήλου, δι' οὗ κατασκευάζουσι σκηνὰς καὶ σκεπάσματα. Εἰ καὶ πάνυ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν γνωρίζουσιν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, οὐδὲν ἦτον ἀποστηθίζουσι πᾶν εἶδος ποιήσεων, ἃς ἀπαγγέλλουσι μετ' ἀξιοσημειώτου εὐχερείας. Δὲν καλύπτουσι τὸ πρόσωπον ὡς αἱ λοιπαὶ γυναῖκες τῶν Ἀράβων, ἀποκρίνονται δὲ προθυμότερα εἰς ὅλας τὰς παρὰ τοῦ ξένου περὶ τῆς χώρας αὐτῶν ἀπευθυνόμενας ἐρωτήσεις.

Οἱ Aulad-Aly ὑπεραγαπῶσι τὴν θήραν· θηρεύουσι δὲ ἰδίως τὴν *δορκάδα*, αἰγαγρον, τὴν *φενέκ*, εἶδος ἀλώπεκος ζώσης μόνον ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸν δίποδα, εἶδος σκίουρου, οὗτινος τὸ λεπτότατον κρέας εἶνε τὸ μᾶλλον ἐπιζήτητον ἔδεσμα παρ' αὐτοῖς.

Εἰς τὴν θήραν τῶν εἰρημένων ζώων οἱ Aulad-Aly ποιοῦνται ἐνίοτε χρῆσιν τοῦ ἱέρακος. Πρὸς τούτοις δὲ φρονεῦσιν καὶ διάφορα εἶδη πτηνῶν, ἅτινα βροῖθουσιν ἐν τῇ οάσει καὶ ἐν τοῖς πέριξ. Ὁ τρόπος δὲ δι' οὗ προκασκευάζουσι τὸ θήραμα πρὸς βρωσίαν εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον πρωτοτύπων. Ἀφοῦ ἀνάψωσι μεγάλην πυρᾶν, περιμένουσιν ἵνα σχηματισθῇ ἀνθρακιά ἄφθονος, ὅπως ἀνοίξωσιν ἐν τῇ διαπύρῳ ἄμμῳ ὀπὴν ὀλίγον βαθεῖαν, ἐν ἣ θέτουσι

τὸ ζῶον ἢ τὸ πτηνόν, ὅπως θέλουσι νὰ μαγειρευθῶσιν καὶ καλύπτουσιν αὐτὴν διὰ πεπυρωμένων ἀνθρακίων.

Ὁ πλοῦτος τῶν Aulad-Aly συνίσταται ἐκ δρομάδων, αἰγῶν καὶ προβάτων. Ὡς πάντες οἱ Βεδουῖνοι, καὶ οὗτοι εἰσὶν ἐγκρατέστατοι. Ὁ κ. Roth διηγεῖται ὅτι ἐπὶ 6 ἡμέρας οἱ ἄνθρωποι μιᾶς ὀλοκλήρου συνοδίας, μετ' ἧς συνοδοιπόροι, οὐδὲν ἄλλο ἔλαβον πρὸς διατροφήν αὐτῶν εἰμὴ σπόρους ὀπτῶς ἀραβοσίτου. Εἴκοσι μέχρι τριάκοντα φοίνικες ἀραβοσίτου εἰς τροφήν ἐνὸς Βεδουῖνου ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἐπὶ μίαν ὄλην ἡμέραν.

Εἶγον ἤδη παρέλθει εἰκοσιτέσσαρες ἡμέραι, ἀφ' οὗτου αἱ δρομάδες ἀναχωρήσαντες ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐπάτουσαν τὴν ἄμμον τῆς ἐρήμου, ὅτε οἱ ὀδοιπόροι παρετήρησαν ἐν τῷ ὀρίζοντι τὴν κορυφήν τῶν πρώτων φοινίκων τοῦ Σιουά. Εἰς τοὺς κατοίκους τῆς οάσεως ταύτης ἢ παρουσία ἐνὸς Εὐρωπαίου ἦτο θέαμα τοσοῦτον καινοφανές, ὥστε πάντες ἔδειξαν ζωηρὸν αἴσθημα περιεργείας. Κακρυμμένοι ὀπισθεν πυκνῶν φυλλωμάτων, ἐξεδήλουν καὶ τινα δυσπιστιᾶν ἄμα εἶδον τὸν Εὐρωπαῖον περιηγητὴν εἰσελθόντα ἐν τῷ ἀνά μέσον τῆς οάσεως κειμένῳ χωρίῳ αὐτῶν.

Ἡ Σιουά, ἥς ὁ πληθυσμὸς δὲν ὑπερβαίνει τὰς δύο χιλιάδας ψυχῶν, εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ βράχου, ἔχοντος σχῆμα κώνου, ὑψουμένου ἀποτόμως δεκαπέντε μέτρα ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους, καὶ περικυκλουμένου ὑπὸ τοίχων, ἐφ' ὧν ὑψοῦνται τετραγῶνοι πύργοι. Ὡς εἰς τὰς πλείστας πόλεις τῆς Ἀνατολῆς, αἱ ὀδοὶ εἰσὶ στεναὶ καὶ δύσβατοι σκεπόμεναι ἐν μέρει ὑπὸ στανίδων ἢ ὑφασμάτων, δι' ὧν προστατεύουσι τοὺς διαβάτας κατὰ τοῦ ὑπερβολικοῦ θάλπου τοῦ ἡλίου.

Μετὰ διήμερον πορείαν ἐκ τῆς πρωτεύουσος τῆς οάσεως ἀπαντᾷ τις τὰ σωζόμενα ἐπι καὶ νῦν ἐρείπια τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τοῦ Διὸς Ἀμμωνος, τοῦ τοσοῦτον περιωνύμου ἐν τῇ ἀρχαϊότητι. Ἐν αὐτῷ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἠρώτησε τὸ μαντεῖον, πρὶν ἢ ἀρξῆται τῶν κατακτησέων αὐτοῦ, αἵτινες ἐπλήρωσαν διὰ τοῦ δόρυκατός του ἅπασαν τὴν οἰκουμένην. Σωρεῖα λίθων καὶ τεμάχια συντετριμμένων στηλῶν δεικνύουσι μόνον σήμερον τὸ μέρος ἐνθα οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀμμωνος προεῖπον εἰς τὸν Μακεδόνα κατακτητὴν τὴν λαμπρὰν καὶ μεγάλην αὐτοῦ ἀποστολήν.

Ὁ ἐτήσιος φόρος, ὃν οἱ Aulad-Aly τελοῦσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Χαδίδου, εἶνε 50,000 φρ. Ἡ διοίκησις τῆς οάσεως εἶνε διαπιστευμένη εἰς *μαμούρη*ν ἐξαχρῶμενον ἐκ τῆς *μουδιρείας* τοῦ Δαμασκού. Τέσσαρες χωροφύλακες ἀπαρτίζουν τὴν ἐνοπλον δύναμιν, ἣν διατίθουσιν ὁ μνηστὴς μαμούρης.

Ἡ βροχὴ εἶνε σπανιωτάτη ἐν Σιουά, ἀφόρητος δὲ ὁ καύσων κατὰ τὸ θέρος, ὅτε ἕνεκα τῶν ἀναδιδομένων μισμάτων γεννῶνται ἀσθένειαι φοβεραί.

Πηγαί ὑπὲρ τὰς πενήκοντα συντηροῦσι τὴν προκειμένην ὕδωρ. Δυστυχῶς ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν παρέχουσι ὕδωρ ἀληθῶς πόσιμον. Αἱ πλείους περιέχουσι ὕδατα ἀλατώδη ἀναπηθόντα ἐν τῆς γῆς με θερμοκρασίαν τριάκοντα βαθμῶν τοῦ ἑκατονταβάθμου. Ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύει μίαν τῶν πηγῶν τούτων, τῆς νῦν ὀνομαζομένης *Mir de Sams*, ἣν ἀπαντᾷ τις πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς Ἄμμωνος.

Οἱ κάτοικοι τῆς δάσεως ταύτης, οἵτινες πάντες εἰσὶ Μουσουλμάνοι, λαλοῦσι τὴν βερβερικὴν γλῶσσαν. Ἰσχυρίζονται δὲ ὅτι κατάγονται ἐκ τῆς χώρας τῶν Τουαρέγγ, εἰ καὶ συγγραφεῖς τινες ἀνέχουσι αὐτοὺς εἰς τὴν αἰθιοπικὴν φυλὴν.

Εἰς τριήμερον πορείαν ἀπὸ τῆς Σιουά, ἐν τῇ ἀντιβασίλειά τῆς Τριπόλεως, κείται ἡ τοῦ Δζερβά δασίς, ἐνθα ἐδρεύει ὁ Σάκης Sidi-el-Mahedi, υἱὸς τοῦ μεγάλου Σάκη Es-Senoussi, ἑνὸς τῶν ἀπογόνων τοῦ Μωάμεθ.

Ὁ Sidi-el-Mahedi, γνωστότατος παρὰ τοῖς σοφοῖς τοῦ Καῖρου, εἶνε ἀνὴρ μεγάλης διανοίας καὶ ἀκριβῆ ἀγαθότητος. Ἡ ἐπιρροή αὐτοῦ ἐκτείνεται ἐπὶ πάντων τῶν κατοίκων τῆς ἐρήμου, ἀπὸ τῆς Τριπόλεως μέχρι τοῦ Σουδάν. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ ἔδρα ἐν μέσῳ τῆς Σαχάρας πενήκοντα καὶ πλέον σταθμῶν, ἐν αἷς αἱ διερχόμεναι συνοδίαι εὐρίσκουσιν ὕδωρ καὶ ξενίζονται. Τοῦτου ἔνεκεν ἐπωνομάσθη ὑπὸ τῶν φυλῶν τῆς ἐρήμου «ὁ εὐεργέτης τῶν Βεδουίνων».

Ο ΟΦΙΣ ΚΟΒΡΑΣ ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ

Ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι εὐρίσκουμεν περιεργότατας λεπτομερεῖας περὶ τοῦ διαβοῦτου ὄφρατος, τοῦ λεγομένου *διαπροσφύρου*, καὶ τῶν τὴν γοητείαν μετερχομένων Ἰνδιῶν.

Ὁ cobra capello τῶν Ἰνδιῶν, ἡ ὁ *διαπροσφύρος ὄφις*, εἶνε ἐκ τῶν δηλητηριωδέστερων καὶ φοβερωτέρων ὄφρων, ἐκ δὲ τῶν εἰκοσι χιλιάδων ἀτόμων, ἅτινα, κατὰ πρόσφατον στατιστικὴν ἀποβλήσκουσιν ἐτησίως ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς Ἰνδίας ἐκ δηγμάτων ὄφρων, τὸ ἡμισυ σχεδὸν ὀφείλει τὸν θάνατον εἰς τὸ φοβερὸν τοῦτο ἔρπετον. Ὁ cobra τῶν Ἰνδιῶν ἔχει στενὴν συγγένειαν πρὸς τὴν περιφρημὸν τῆς Κλεοπάτρας *ασπίδα*, ἣτις καὶ αὐτὴ ἦτο ἔρπετον, οὗ τὰ δῆγματα παρήγον τοσοῦτον βέβαια ἀποτελέσματα, ὥστε, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Γαληνοῦ, μετεχειρίζοντο αὐτὴν ἐν Αἰγύπτῳ ὡς παρέχουσι τὸν θάνατον εἰς τοὺς ἐγκληματίας.

Ὁ cobra ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δηλητηριωδῶν ὄφρων, τῶν καλουμένων *προτερογλιφῶν*, ἔνεκα τῆς ἐμπροσθίας θέσεως τῶν ἀκίδων αὐτοῦ, ὅπερ ἐστὶ φοβερὰ ἰδιότης, καθόσον τὰ δηλητηριώδη αὐτῶν δῆγματα ἐπιφέρουσιν ἄμεσον καὶ ἄφρατον ἀποτέλεσμα. Τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο ἔρπετον ἔχει τὸ ἐξωτερικὸν τῶν ἀβλαβῶν ἐχιδνῶν ἢ οὐρὰ αὐτοῦ εἶνε κωνικὴ, καὶ σμικρύνεται κωνικῶς, ὡς ἐκ τούτου δὲ, χάρις εἰς τὸ ἰδιά-

ζον τοῦτο προσὸν τοῦ σχήματός της, ἐπιτηδεύεται τρόπους οἰνεῖ ἀθῶους, εἰς οὓς οὐδὲν εἶνε καλὸν νὰ ἐμπιστεύηται τις. Ἀγαπᾷ πῆν θερμότητα, κατοικεῖ τοὺς θάμνους καὶ τὸ πατρῶδες ἔδαφος, δὲν φεύγει τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰσχωρεῖ πολλάκις εἰς τὰς οἰκίας. Ἡ ποσότης τοῦ δηλητηρίου, ἣν ὁ naja οὗτος διατίθησιν, ἐὰν μὴ ἐκχύση αὐτὴν ἐπὶ τινὰ χρόνον, ὑπελογίσθη ἀπὸ 1 ἕως γραμμαρίου μέχρι 2. Ὅταν ὁ cobra ἐπιθυμῇ νὰ δῆξῃ τὴν λείαν αὐτοῦ, ἀναγκάζεται νὰ ἀναστρέψῃ ὀλόκληρον τὴν κεφαλὴν οὕτως, ὥστε ἡ ἄνω σιαγὼν νὰ στραφῇ πρὸς τὰ κάτω, κινήσεις, ἣτις ἀναμνήσκει τὴν τοῦ κορχαρίου, ὅταν ἀρπάξῃ πρᾶγμα τι.

Τοῦ ὄφρατος τούτου ποιοῦνται χρῆσιν οἱ γόητες τῶν Ἰνδιῶν, ὅπως ἀποδείξωσι δημοσίᾳ τὴν δύναμιν, ἣν ἀσκοῦσιν ἐπὶ τῶν ἐπικινδύνων τούτων ἔρπετων.

Πολλοὺς διηγοῦνται μύθους περὶ τῶν ἐντέχνων χειρονομῶν τῶν γοητῶν τούτων. Ἰατρὸς τις τοῦ γαλλικοῦ νευρικοῦ, ὅστις διεκρίθη κατὰ τὴν μακρὰν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του ἐν Pondichery, ὁ κ. Houillet, παρέστη εἰς πείραμα τοιοῦτον γοητείας, ἣς ἀφηγεῖται τὰς λεπτομερεῖας ὡς ἀκολουθεῖς.

Ὁ ὄφις capello φέρεται ἐγκλεισμένος ἐντὸς πηλίνου ἀγγείου, ὅπερ ἀποκαλύπτεται. Ὁ περὶ αὐτὸν γινόμενος ὄρυθος τὸν κρατεῖ ἀκίνητον, ὅπως δὲ ὁ θυματοποιὸς ἡμῶν τὸν ἀναγκάσῃ νὰ καταλίπῃ τὴν κρύπτῃν του, ἀνατρέπει τὸ δοχεῖον καὶ τὸ ταράττει. Ὁ ὄφις τότε πίπτει, ἀλλὰ μόλις ἐγγίση τὸ ἔδαφος, συσπειροῖ τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ στήριζόμενος ἐπὶ τούτου ὑψοῖ τὴν κεφαλὴν, τὸν λαιμὸν καὶ μέρος τοῦ τραχήλου εἰς μῆκος ἑνὸς περίπου ποδῶς, διαστέλλει τὰ πτερύγιά του, καὶ διὰ νοήμονος καὶ ἀνσῶχου βλέμματος ζητεῖ νὰ γνωρίσῃ τὸν τόπον, ὅπου εὕρισκται. Πάραυτα βλέπει τὸν γόητα, ὅστις, καθήμενος ἐπὶ τῶν ποδῶν του, τὸν ἀπειλεῖ διὰ τοῦ γρόνθου αὐτοῦ, ὃν ἔχει κεκαλυμμένον δι' ὑφάσματος.

Ἡ κίνησις αὐτῆ τῆς χειρὸς προτεινομένης καὶ ἀποσυρομένης ἐναλλάξ, ἐρεθίζει τὸ ζῶον εἰς βαθμὸν ὑπέρτατον. Τότε ἐξοιδαίνει ὑπερμέτρως τὸ μεμβρανῶδες αὐτοῦ σῶμα, διανοίγει βαθέως τὸ στόμα του ἀποκαλύπτων τὴν ὀξείαν σειρὰν τῶν ἀκίδων του, προσβάλλει ταχέως καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν μέλαιναν, λεπτὴν καὶ δίσομον γλῶσσαν του, ἐξαικοντίζει σταθερῶς ἀστράπτοντα βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἀπειλοῦντος αὐτὸν γρόνθου, κρατεῖ ἐν ἰσορροπίᾳ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα ὡς εἰ ἐχόρευεν ἐπὶ τῆς ἀκινήτου αὐτοῦ οὐρᾶς, καὶ ῥίπτεται σφοδρῶς καὶ ἐπανειλημμένως, ὅπως προσβάλλῃ τὸν ἐχθρὸν του. Ἐν τοιαύτῃ θέσει εἶνε τῶν ὄντι ὄρατος καὶ μεγαλοπρεπής.

Πρὸς στιγμὴν λησμονεῖ τις τὸ κακοποιὸν ἔρπετον, ὅπως παρατήρησῃ καὶ θαυμάσῃ τὴν σιλ-

πνότητα τῶν χρωμάτων του, ὃν τὸ ἐπικρατέερον εἶνε τὸ χρυσοῦν κίτρινον, καὶ τὴν διάταξιν τῶν μεγάλων αὐτοῦ φολιδῶν, ὃν ἐν μέσῳ ὑπάρχει ἡ μεγαλειτέρα πασσὼν ἐν σχήματι θυροῦ τὴν κάθετον ἐκείνην στάσιν, ἣτις προσιδιάζει εἰς μόνον τὸν naja τὴν κορυφότητα τοῦ σχήματος τοῦ λαιμοῦ του καὶ τελευταῖον τὰς λευκόχρους ἐκείνας γραμμάς, τὰς περιστοιχομένους ἐκατέρωθεν ὑπὸ βαθέως χρώματος, αἵτινες σχηματίζουσιν ἐπὶ τῶν πτερυγίων ἡμισέληνον, ἣς αἱ δύο αἰχμαὶ διπλοῦνται ἐξῶθεν ὡς ἄγκιστρα, ὁμοιάζουσι πρὸς δίοπτρα, καὶ τὰς ὁποίας ἡ φαντασία τῶν Ἰνδιῶν ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ παρεμφερεῖς πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὸν ὄφιν, οὕτως ἔχοντα, παρουσιάζουσιν ὄφινθα, ἣτις κινεῖ τὰς πτέρυγας τῆς ἐμπλεως τρόμου τὸ ἔρπετον δάκνει αὐτὴν ἅπαξ εἰς τὸν λαιμὸν, τὸ δὲ δυστυχῆς πτηνὸν ἀπλόνει τοὺς πόδας, κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀποθνήσκει ἐντὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας.

Ὁ γόης ἐν τούτοις ἐξακολουθεῖ ἐρεθίζων ἀδικῶς τὸν ὄφιν. Ἀφίνει τὸ μέρος ἐνθα ἦτο πρότερον καὶ μεταβαίνει εἰς τὸ ἀπέναντι, ὃ δὲ ὄφις τὸν παρακολουθεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ στρέφεται ἐφ' ἑαυτὸν. Ἄλλ' ἀρχίζει νὰ ἀποκρίνη. Ἡ μεγάλη τῶν μυῶν αὐτοῦ ἐντασις, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ ἐνδεδεγμένη κινήσις τῶν πτερυγίων αὐτοῦ καὶ ἡ κάθετος στάσις του διακρίει πλέον τῶν δέκα λεπτῶν, ὥστε δὲν δύναται νὰ κρατήσῃ αὐτὴν πλειότερον χρόνον. Οὕτω σμικρύνει τὸ μῆκος τοῦ ἀνορθουμένου σώματός του, ἐκτείνεται, ἀπλοῦται, ἀναλαμβάνει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ θέσιν καὶ ζητεῖ νὰ φύγῃ. Ὁ γόης δρᾷ τότε αὐτὸν ἐκ τῆς οὐρᾶς καὶ τὸν φέρει ἐμπροσθέν του ὁ ὄφις ἀνορθοῦται αὐθις, πλὴν κατὰ τὸ ἡμισυ μόνον.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκλέγει ὁ γόης, ὅπως ῥίψῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τεμάχιον πανίου, καὶ τὸν ἀρπάξῃ ἐπιτηδεῖως ἐκ τοῦ αὐχένος ὀπισθεν τοῦ λαιμοῦ. Ἡ χειραφία αὕτη, ἣτις εἶνε ἡ κινδυνωδέστερα, ἀπαιτεῖ ψυχρὸν φλέγμα καὶ δεξιότητα μεγάλην.

Λαβὼν οὕτω αὐτὸν ἐκ τοῦ μέρους τούτου, παραιρεῖ τὸ ὕφασμα, κρατεῖ διὰ τῶν ποδῶν τὸ σῶμα τοῦ ζώου, ἀντικαθίστησι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα διὰ τῆς ἀριστερᾶς, πιέζει τὸν λαιμὸν ὅσω τὸ δυνατόν ἐγγύτερον τῆς κεφαλῆς, καὶ ἀνατρέπει αὐτὴν. Οὕτω κενῶδες τὸ στόμα τοῦ ὄφρατος δείκνυσι τοὺς δύο φοβεροὺς αὐτοῦ ὀδόντας ἀπολήγοντας εἰς αἰχμάς τοσοῦτον ὀξείας, ὅσον ἡ ἄκρα λεπτῆς βελόνης, καὶ ὃν ἡ διάβασις ἐπὶ τοῦ δέρματος τραυματιζομένου ζώου οὐδὲν ἐπαισθητὸν ἔχνος καταλείπει. Ἐἴτα ὁ μάγος πιέζει διὰ τῆς χειρὸς, μεταξὺ τῶν δυνάμεων τοῦ λιχανοῦ καὶ ἀντίχειρος, τὸ πλάγιον καὶ κατώτερον μέρος τῆς ἄνω σιαγῶνος πρὸς ἀριστερὰν κατὰ τὸ ἀντίστοιχον μέρος τοῦ περιέχοντος τὸν ἰὸν ἀδένα, ὃς ἐκκρίνεται μετὰ δυσκολίας ἀναπηθῶν ἐν εἰδῆ σιέλου.

Τὸ ρευστὸν τοῦτο συλλέγεται ἐντὸς ἀγγείου ἐκ

πορσελάνης, εἶνε δὲ κίτρινωπὸν, γλοιώδες, ἄοσμον, καὶ ἀνάμικτον ποσότητι τινι σιέλου. Ὁ γόης ἐκτελῶν ἀκολούθως ἐντομὴν τινὰ μήκους ἑνὸς ὑφεκατομέτρου εἰς τὸ ἀριστερὸν χεῖλος τῆς σιαγῶνος ἐκδέρει καὶ ἐκρίζει τὸν ἰσφόρον ἀδένα, ὅστις εἶνε χρώματος κίτρινου, μαλακὸς τὴν ἀφῆν, καὶ συνίσταται ἐκ δύο μικρῶν λοβῶν. Ἀκολουθῶς ἐκκρίνει τὸν ἰὸν τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ ἀδένα καὶ περὶ τῶν τὸ πείραμα ἀφίνει τὸν ὄφιν νὰ δῆξῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

Τὸ δηλητήριον τοῦ cobra εἶνε ἐκ τῶν σφοδρωτέρων. Τὰ πείραματα τῶν δύο Ἄγγλων ἰατρῶν Prases καὶ Brunton, ἅτινα ἐπανελήθησαν μυριοτρόπως, ἀπέδειξαν τὴν κεραινοδόχον αὐτοῦ δύναμιν κατὰ τῶν ζώων.

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Ἐργάτως ἐπερατώθη ἐν Βερολίνῳ ἡ μεγαλειτέρα φυλακὴ ἡ ὑπάρχουσα ἐν Εὐρώπῃ, χρησιμεύουσα εἰς προφυλάκισιν τῶν ὑποδίκων, κειμένη δὲ κατὰ τὴν συνοικίαν Μοαβίτ. Τὸ εὐρύχωρον τοῦτο κτίριον περιλαμβάνει ἐξ ἰδιαίτερα καταστήματα, ἐν οἷς μετηνέχθησαν πάντες οἱ ὑπόδικοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οἵτινες ἐκρατοῦντο μέχρι τοῦδε εἰς τὰς διαφόρους φυλακὰς τῆς πρωτεύουσας.

Ἡ τῶν ἀνδρῶν φυλακὴ περιλαμβάνει τέσσαρα πατώματα περιέχοντα 732 κελλίαι χωριστά, αἰθούσας κοινὰς διὰ 195 κατηγορουμένους, 40 δωμάτια διὰ τοὺς ἐπιστάτας, καὶ ὑπνωτήρια διὰ 118 ἄνδρας ἐπιφορτισμένους τὴν καθαριότητα.

Τὰ μεμονωμένα κελλίαι ἔχουσιν ἕκαστον παράθυρον ὕψους δέκα ποδῶν. Τὰ κελλίαι ταῦτα εἰσι κατεσκευασμένα μεθ' ὅλον, περιέχουσι δὲ προσκεκολλημένα εἰς τὸν τοῖχον μίαν σιδηρὰν κλίνην, μίαν τράπεζαν καὶ ἐν καθίσμα, καθὼς καὶ διάφορα σκεῦη.

Ἐκαστον κελλίον ἔχει ἓνα ἡλεκτρικὸν κώδωνα, ἐν τοιχοκολλημένον πρόγραμμα, ἐν κομμωτήριον καὶ ἓνα φανὸν ἀερίου θεθεμιμένον πλησίον τῆς τραπέζης εἰς τρόπον ὥστε ὁ κρατούμενος δύναται νὰ ἐργάζεται ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ ἀναπαυτικῶς τὴν νύκτα.

Ἐν τῷ ἰσογείῳ πατώματι ὑπάρχουσιν 26 κελλίαι μεμονωμένα διὰ τοὺς κατηγορουμένους ἐπὶ σοβαροῖς ἐγκλήμασιν, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ παρελθόντος αὐτῶν ἀνήκουσι προφανῶς εἰς τὴν τάξιν τῶν χειροτέρων ἐγκληματιῶν. Ἐν τοῖς κελλίαις τούτοις τὴν κλίνην ἀντικαθίστησιν ἀπλοῦν σαινιδῶμα.

Ἐξ μονήρη κελλίαι, ὑπάρχοντα ἐν τοῖς ὑπογειοῖς τοῦ κτιρίου, χρησιμεύουσιν ὡς καθείργονται ἐν αὐταῖς οἱ ἐκ τῶν ὑποδίκων καθιστάμενοι ὑπαίτιοι πειθαρχικῶν ποινῶν ἐν τῇ φυλακῇ. Αἱ θυρίδες τῶν κελλίων τούτων ἔχουσι σιδηροὺς φράκτας, ὅπως παράγωσιν ἐν ἀνάγκῃ ἐντελὲς σκότος, καὶ μηχανήμα, ὅπως δι' αὐτοῦ ἀλυ-

σθδένωσι τούς δεικνύοντας αντίστασιν κατά τὸν φυλάκων.

Ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς φυλακῆς ὑπάρχουσι ἐννέα μεμονωμένα κελία διὰ τούς κατηγορουμένους, τούς ἀνήκοντας εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις. Τὰ κελία ταῦτα εἰσὶν εὐρυχωρότερα δωμάτια μετὰ παραθύρων μεγαλύτερων καὶ καλλιτέρων κλινῶν, μετὰ φορητῆς τραπέζης, ἐδρῶν, παραπτασμάτων καὶ ἄλλων ἐπίπλων.

Πρὸς τοῖς ἐννέα τούτοις εἰδικτοῖς κελίοις ὑπάρχουσι δύο ἰδιαίτερα τμήματα ἐπιφυλασσόμενα εἰς τούς κατέχοντας ὑψηλοτέραν κοινωνικὴν θέσιν κατηγορουμένους, ὧν ἕκαστον περιλαμβάνει αἰθουσαν μετὰ δύο παραθύρων καὶ θάλαμον μεθ' ἐνὸς παραθύρου.

Ἡ διακόσμησις τῶν δωματίων τούτων ἀφίσταται εἰς τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν τῶν ὑποδικῶν.

Ἐν τοῖς ὑπογείοις εὐρίσκονται προσέτι ὑπωτῆρια διὰ τούς ἐπιτετραμμένους τὴν ὑπηρεσίαν τῆς φυλακῆς, μαγειρεῖα, θερμαγωγοὶ θερμαίνοντες ἅπαν τὸ δεσμοτῆριον καὶ λουτροῦνες.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ καταστήματος εἶνε κατασκευασμένον ἐκ σιδήρου καὶ ἐν εἶδει στοῶν, αἵτινες ἅπασαι βλέπουσι πρὸς μεγάλην κεντρικὴν αἰθουσαν, οὕτως ὥστε ἐκ τοῦ ἰσογείου δύναται τις νὰ ἴδῃ μέχρι τῆς ὀροφῆς τῆς φυλακῆς.

Ἡ κατοικία τοῦ ἀρχιεπιστάτου εὐρίσκεται ἐν τῇ στοᾷ τοῦ δευτέρου πατώματος, συνδέεται δὲ μετὰ τοῦ δικαστηρίου διὰ τηλεφώνου.

Τὸ τηλεφωνικὸν μηχανήμα ἐπιτρέπει νὰ εἰδοποιήται ὁ ἐπιστάτης, ὅταν κατηγορούμενός τις προσκαλῆται νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτὸν ἀμέσως ἐνώπιον τῶν δικαστῶν του, χωρὶς νὰ ὑφίσταται ἀνάγκη νὰ καταφεύγῃ εἰς τὰ πρόσωπα, εἰς ἃ εἶνε ἀνατεθειμένη ἡ ὑπηρεσία τοῦ δικαστηρίου.

Ἡ τῶν ἀνδρῶν φυλακὴ, ἣτις χωρίζεται ἀπὸ πέντε ἄλλων καταστημάτων διὰ τείχους πέντε μέτρων ὑψηλοῦ, περιλαμβάνει μίαν ἐκκλησίαν, καὶ τέσσαρας εὐρυχωροὺς αὐλὰς ἐστρωμένας διὰ πλακῶν, ἐνθα οἱ κατηγορούμενοι δύνανται νὰ περπατῶσιν.

Ἡ γυναικεία φυλακὴ περιέχει μόνον 70 χωριστὰ κελία καὶ 16 μεγάλα ὑπωτῆρια, ἐν οἷς δύνανται νὰ κατοικήσωσι 220 γυναῖκες. Τὰ ὑπωτῆρια διαίρουσιν εἰς μικρὰ χωρίσματα, περιέχοντα ἕκαστον μίαν κλίνην. Τὰ χωρίσματα ταῦτα κλειδώνονται, εὐθὺς ἅμα αἱ φυλακισμέναι εἰσέλθωσι. Διαρκούσης τῆς ἡμέρας, αἱ γυναῖκες μένουσιν ἐν ταῖς πρὸς ἐργασίαν δισκευασμέναις αἰθούσαις, ἢ ἐργαστηρίοις ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἐπιστατριῶν.

Ἡ διὰ τὰς φυλακισμένας προωρισμένη αὐλὴ περιπάτου εἶνε, ὡς ἡ τῶν ἀνδρῶν, ἐστρωμένη διὰ πλακῶν καὶ ἔχει μικρὰς στενάς διόδους ἐκ γράνιτου.

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ

Ἄνταποκριτῆς τῆς «Ἐφημ. τῆς Κολωνίας», ἐπισκερθεὶς ἐπ' ἐσχάτων τὸ βασιλικὸν ζεῦχος τῆς Ρωμουνίας ἐν τῇ Σιναιτικῇ ἐπαύλει, πλέκει θερμῶς τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ. «Ἡ βασίλισσα, λέγει, εἶνε ἡ ἀρμόζουσα συμπλήρωσις τοῦ διαυγοῦς τὴν διάνοιαν καὶ ἡρῆμου ἀνδρός. Ἡ ἀπλότης τῆς εἰλικυε τὰς συμπαιθείας πάντων, ὁ δὲ παραδειγματικὸς αὐτῆς βίος ἐπέδρασε σωτηρίως ἐπὶ τῶν χαλαρῶν πῶς ἠθῶν τῶν ἀνωτέρων κοινωνικῶν κλάσεων. Κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, τὴν αὐτὴν δημοτικότητα, ἦν ἐκτῆτατο ὁ βασιλεὺς ὡς στρατιώτης, ἐκτῆτατο καὶ αὐτὴ ὡς παρήγορος τῶν πασχόντων, καὶ πολλὰ Ρωμουνίδες χωρικαί, ὧν ὁ υἱὸς ἐξέπνευσεν εἰς τὰς φιλοστόργους αὐτῆς ἀγκάλας, εὐλογοῦσι τὸ ὄνομα τῆς Ἐλισάβετ. Ὁ θάνατος ἀφῆρπασε τὸ μονογενὲς τοῦ βασιλικῆς ζεύγους θυγάτριον. Ἀλλ' ἔκτοτε ἡ φιλοστοργία τῆς βασιλίσσης διαφιλεύεται ἀρσιδέστερον εἰς ξένα τέκνα. Αὐτὴ ἴδρυσε καὶ προστατεύει διάφορα εὐεργετικὰ καθιδρύματα, μεριμνᾷ δὲ ἐνδελεχῶς περὶ τῶν προόδων τῶν διαφόρων ὄργανοτροφεῶν. Ἀλλὰ τὴν ἰδωδὴ ἀποζημιώσιν ἐπὶ τῇ ἀπολεσθεῖσθι μνηρικῇ εὐτυχίᾳ εὐρεν ἰδίως ἡ βασίλισσα ἐν τῇ ζωῆς συμμετοχῇ εἰς τὸν πνευματικὸν βίον καὶ τῆς νέας καὶ τῆς παλαιᾶς αὐτῆς πατρίδος. Ἡ ὑπ' αὐτῆς γενομένη μετάρρασις ρωμουνικῶν ποιημάτων εἰς τὸ γερμανικὸν ἠξιώθη ἤδη δευτέρας ἐκδόσεως, αἱ δὲ 500 μάρκαι, ἃς προσήνεγκεν αὐτῇ ἐπ' ἐσχάτων Γερμανὸς βιβλιοπώλης πρὸς ἐκδοσιν τῶν γερμανικῶν αὐτῆς ποιημάτων, ὑψήσαν βεβαίως τὴν Κάρμεν Σύλβαν (τὸ φιλολογικὸν τοῦτο ψευδώνυμον φέρει ἡ βασίλισσα) ὅσον θὰ ὑψήσανε τὴν ἀνασσαν ἢ ἀπόκτησις μιᾶς ἐπαρχίας. Ὅστις ἡτύχησε νὰ ἴδῃ τὴν βασίλισσαν ἐν τῇ ἀγορικῇ αὐτῆς ἐπαύλει, ἐν μέσῳ τῶν χαρισμάτων δεσποινίδων τῆς τιμῆς, κεντῶσαν ἢ ζωγραφίζουσαν καὶ ὁμοῦ ταυτόχρονως συμμετέχουσαν ἀδιάρτως τῆς συνδιαλέξεως καὶ ἐξευγενίζουσαν διὰ τοῦ πνεύματός της πᾶν θέμα, τὰς ὥρας ταύτας συγκαταλέγει μετὰ τῶν εὐτυχισμάτων τῆς ζωῆς του».

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἰουδαῖος εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ χάσῃ τὸ τέκνον του, τὸ ὅποιον ἐλάτρευε. Φίλος τοῦ τις ἐλθὼν νὰ τὸν συλλυπηθῇ τὸν εὐρίσκει προσβλέποντα μετὰ ἄφρατον λύπην τὸ φέρετρον, τὸ ὅποιον πρὸ ὀλίγου εἶχον φέρει.

— Ἐλα, λέγει ὁ νεοελθὼν, θάρρος, φίλε μου, τέτοιος εἶν' ὁ κόσμος...

— ὦ, ὅσο γιὰ θάρρος ἔχω ἀρετὸν, μὰ δὲν εἶνε αὐτὸ ποῦ με θλίβει τόσο!... λέγει ὁ πατήρ. Κύτταξε αὐτὴ τὴν κάσσαν μου ζήτοῦν γιὰ δαύτη εἴκοσι φράγκα, καὶ δὲν ἔχει ἐπάνω της οὔτε δύο φράγκων στανίδι!

* * *
Ἐπ' ἐσχάτων λόγος ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ περὶ γῆρῶν καὶ χηρείας.

— Τὸ κατ' ἐμὲ, λέγει ὁ εὐφροσύντος συγγραφεὺς, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι, ὑπάρχουν χῆραι ἀπαρηγόρητοι.

— Ἀλλὰ, ἀποκρίνεται τις, ληθμονεῖτε λοιπὸν τὴν Ἀρτεμισίαν καὶ τὸ περίφημον μνημεῖον, τὸ ὅποιον ἀνήγειρεν εἰς τὸν Μζύτωλον, τὸν ἄνδρα τῆς...

— Ναί, καὶ σήμερον ἀκόμη εἰμποροῦσε νὰ εὐρεθῇ μία Ἀρτεμισία νὰ κατασκευάσῃ παρόμοιον μνημεῖον, μετὰ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἅμα ἤθελε τεθῆ ὁ τελευταῖος λίθος, θὰ ἐνυμφεῖτο τὸν ἀρχιτέκτονα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Τὰ ἔθνη πάντα προώδευσαν διὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἐργασίας πολλῶν γενεῶν. Ἰπομονητικοὶ καὶ ἐπίμονοι ἐργάται πάσης τάξεως καὶ πάσης καταστάσεως, γεωργοὶ καὶ μεταλλουργοὶ, ἐφευρεταὶ καὶ σκαφεῖς, ἐργοστασιάρχαι, μηχανικοὶ καὶ τεχνίται, ποιηταί, φιλόσοφοι καὶ πολιτικοί, ἅπαντες πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν συντέλεσαν ἑκάστη γενεὰ οἰκοδομοῦσα ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῆς παρελθούσης ἀνυψοῦ αὐτήν. Ἡ ἐπαλληλία αὐτῆς εὐγενῶν ἐργατῶν, τῶν τεχνιτῶν τοῦ πολιτισμοῦ, ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ χάους τὴν τάξιν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ ἢ δὲ ζωῆς φυλὴ γίνεται οὕτω κατὰ φυσικὸν λόγον κληρονόμος τοῦ πλουσίου κτήματος τοῦ ἀποκτηθέντος ὑπὸ τῶν προγενεστέρων διὰ τῆς ἀρχινοίας καὶ ἐργασίας, καὶ ἀνατεθέντος εἰς ἡμᾶς, ἵνα καλλιεργήσαντες μεταδώσωμεν αὐτὸ οὐ μόνον ἀβλαβῆς, ἀλλὰ καὶ βελτιωμένον εἰς τοὺς διαδόχους.

* * * Τὰ ὅσα ὀρέγεται καλῶς, ἔς ἐκεῖνα προσκολλίεται, τὰ μέσα δὲν παρατρεῖται ὁ κόσμος, καὶ ἄς γελιέται.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* * * Ἡ μανία τῆς στατιστικῆς ἐπικρατεῖ πρωτίστως ἐν Γερμανίᾳ. Ἐκ τῶν Καιρῶν τοῦ Λονδίνου μανθάνομεν ὅτι Γερμανὸς τις οἰκονομολόγος κατέγεινεν εἰς τὴν σύνταξιν συγκριτικοῦ πίνακος τοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τῶν διαφόρων χωρῶν καταναλισκόμενων φωσφόρων. Ὁ σοφὸς οὗτος ἔφρασεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ γενέτειρα αὐτοῦ γῆ ὑπερτερεῖ ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν, ὅπερ ἀποδίδωσιν εἰς τὸ ὅτι πάντες καπνίζουσιν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ μάλιστα δαφιλωδῶς. Ἐν τῇ εἰρημένῃ χώρῃ ἡ καθημερινὴ κατανάλωσις τῶν φωσφόρων ὑπολογίζεται ἀπὸ 10 μέχρι 15 κατὰ κεφαλὴν, ἐν Βελγίῳ 9, ἐν Ἀγγλίᾳ 8, ἐν Γαλλίᾳ 6, ἐλαττοῦται δὲ βαθμηδὸν σταθερῶς καθόσον κατέρχεται τις πρὸς μεσημβρίαν. Τὸ ὅλον τῆς ἡμερησίας καταναλώσεως ἐν ἀπάσῃ

τῇ Εὐρώπῃ ἀνέρχεται, κατὰ τὸν εἰρημένον στατιστικὸν, εἰς 2 δισεκατομμύρια φωσφόρων, ὅπερ ἀναλογεῖ κατὰ μέσον ὄρον εἰς 6 ἢ 7 κατ' ἄτομον. Ἰπολογιζομένου τοῦ βάρους ἐνὸς φωσφόρου εἰς ἕν δέκατον τοῦ γραμμαρίου, ἡ κατανάλωσις αὕτη ἀντιπροσωπεύει ἡμερησίαν ἀπώλειαν 200,000 χιλιογραμμῶν ξύλων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Εὐρώπη καταναλίσκει ἐτησίως μόνον εἰς φωσφόρα 72 1[2] ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα, ἧτοι ἄνω τῶν 80,915 τόνων ξύλων!

* * * Ἐν εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι εὐρίσκομεν τὰς ἀκολούθους πληροφορίες περὶ τῆς ἀνακαλύψεως κατὰ τὰς ἀφρικανικὰς ἀκτὰς νέου εἴδους ἀμπέλου.

Ἡ ἐν τῇ Σουδᾶν ὑπὸ τοῦ Γάλλου διερευνητοῦ Lecard γενομένη ἀνακάλυψις ἀγρίας ἀμπέλου, παραχούσης ὠραίας σταφυλᾶς, ἐνεποίησε μεγίστην αἵσθησιν ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις. Εἰκότως, διότι, καίτοι μεγάλαι καταβάλλονται προσπάθειαι πρὸς καταπολέμησιν τῆς φυλλοξήρας, εἰσέτι δὲν ἀνεκαλύφθη ἡ πρακτικωτέρα μέθοδος πρὸς καταστροφὴν τῆς λύμης ταύτης, ἣτις ἐξαπλοῦται πανταχόθεν, προχωρήσασα μέχρι τῆς Μαδέρας, καὶ ἐπισκήψασα ἄρτι ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Καλλιφορνίᾳ. Ἡ τοῦ Lecard ἐπομένως ἀνακάλυψις ἔχει τὸ μέγα πλεονέκτημα, ὅτι μᾶς μανθάνει πρῶτον τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἀμπελοφυτείας ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις, καὶ δεύτερον τὴν εἰσαγωγὴν ἀμπέλου ἀγρίας, δυναμένης νὰ ἀνισταθῇ κατὰ τῆς φυλλοξήρας κάλλιον τῆς ἀμερικανικῆς.

Ἄλλ' ὁ Lecard ἀπέθανε συνειπία στερήσεως, ἃς ὑπέστη κατὰ τὸν πλοῦν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ δρέψῃ τοὺς καρποὺς τῆς πολυτίμου ἀνακαλύψεώς του, τὸ δὲ Σουδᾶν κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις καὶ ἀπὸ τοῦ τραγικοῦ τέλους τῆς ἐκδρομῆς τοῦ συνταγματάρχου Flatters ἔσται κεκλεισμένον ἐπὶ πολλὸν χρόνον.

Ἐτερος ὁμοῦς ἐρευνητῆς, ἀποσταλθεὶς ὑπὸ τῆς πορτογαλικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Γουινέαν, ὁ κόμης Henri d'Arpoare, εὐρεν ἐπίσης καὶ αὐτὸς εἰς τὰ δάση τῆς Γουινέας ἀγρίαν ἀμπέλον. Κατὰ τὰς πληροφορίες τὰς ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων τῆς εἰρημένης χερσονήσου διδομένας, ἡ ἀμπέλος αὕτη παράγει μεγάλους καὶ βαρεῖς βότρους, ὡς οἱ τῆς Πορτογαλλίας, ἐνθα συγκομίζεται ἡ ὀρειότερα σταφυλὴ τοῦ κόσμου. Ἡ καλλιέργεια θέλει βεβαίως τῇ ἀφαιρέσει τὴν φυσικὴν αὐτῆς στυρότητα, τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰς ὅλους τοὺς καρποὺς καὶ τὰ λαχανικά ἐν τῇ πρωτογενεῖ αὐτῶν καταστάσει. Εἰς βότρους τῆς εἰρημένης ἀμπέλου ἐστάλη παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἀποικιῶν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Λισαβώνας, ρίξει δὲ τῆς ἀμπέλου ταύτης ἐφυτεῦθησαν εἰς τὸν βοτανικὸν κήπον.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη τοῦ Πορτογάλου ἐρευνητοῦ τυγχάνει σπουδαιοτάτη ὡς πρὸς τὸ μέλλον τῆς καλλιέργειας τῆς ἀμπέλου, καθόσον ὄχι

μόνον ἡ ἀμπελοφυτεία εἰσαχθήσεται οὕτω ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις, ἐν αἷς οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ παραγάγῳιν οἶνον, ἀλλ' ἐπιρρωσθήσεται μαγάλως καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀμπέλου, εἰς τὴν θέλει προστεθῆ φυτὸν ἱκανὸν ὅπως ἀνθίσταται κατὰ τῆς φυλλοξήρας. Τελευταῖον τὸ Cap-Vert, ἡ Μαδέρα καὶ ἡ Πορτογαλλία ἔχουσιν ἐξαιρετικὸν τοποθεσίαν ὅπως ἡ πολυτίμος αὕτη ἀμπέλος, ἡ διαφέρουσα καθ' ὁλοκληρίαν πάντων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν εἰδῶν, ἐγκλιματισθῆ εὐχερῶς ἐν ταῖς μνημονευθεῖσαις χώραις.

Κατὰ τινὰς στατιστικὰς πληροφορίας τὸ ποσὸν τῆς θεικῆς κινίνης, τὸ καταναλισκόμενον κατ' ἔτος εἰς ὅλον τὸν πληθυσμὸν τῆς γῆς ἰσοῦται πρὸς 100,000 χιλιογράμματα, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς 78,000 ὀκάδας, ἧτοι 216 ὀκ. καθ' ἑκάστην. Ἡ ἀξία δὲ τούτου εἶνε 56 ἑκατομμύρια φράγκων. Ἄν δὲ εἰς τοῦτο προστεθῆ καὶ τὸ ποσὸν 2 ἑκατομ. τὸ ἐξ ἄλλων ἀλάτων τῆς κινίνης προσερχόμενον, τότε τὸ ποσὸν τῆς καταναλισκόμενης κινίνης στοιχίζει 58,000,000 φρ. Τούτου ἕνεκα μεγάλη φροντίς καταβάλλεται παρὰ πλείστων ὄσων χημικῶν ὅπως εὑρεθῆ τρόπος παρασκευῆς τοῦ πολυτίμου τούτου προϊόντος ἐξ ἄλλης πηγῆς ἢ ττον δαπανηρᾶς τῆς τῶν φλοιῶν τῆς κίνας. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἀναφέρουσιν αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ὅτι κατορθώθη τέλος καὶ τοῦτο παρά τινος χημικοῦ ἐργαζομένου ἐν πλουσίῳ χημικῷ ἐργοστασίῳ τῆς Νέας Ὑόρκης, οἱ διευθυνταὶ τοῦ ὁποίου ἐζήτησαν καὶ τὸ προνόμιον παρὰ τῆς κυβερνήσεως τῶν, ἀναφέροντες ὅτι κατώρθωσαν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τῶν νὰ παρασκευάσωσι κινίνην, οὐχὶ πλέον ἐκ τῶν πολυτίμων φλοιῶν τῆς κίνας, ἀλλ' ἐκ τοῦ λίαν εὐτελοῦς προϊόντος τῆς πίσεως τῶν λιθανθράκων.

Ἀνεπέραμεν ἄλλοτε τὴν ἐν Λονδίῳ γενομένην νέαν ἔκδοσιν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, ἀνάθεωρηθείσης καὶ διορθωθείσης ἐν πολλοῖς ὑπὸ τῶν κρατίστων Ἀγγλῶν θεολόγων. Ἡ ἔκδοσις αὕτη, δι' ἣν ὑπέρογκοι κατεβλήθησαν δαπάναι, ἔσχεν ἐν Ἀγγλίᾳ σπανίαν ὅλως ἐπιτυχίαν.

Ἐν Ἀμερικῇ οἱ διαμαρτυρούμενοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἀνέμενον ἀνυπομονῶς τὸ βιβλίον, οἱ δὲ ἐκδόται οἱ ἐπὶ τυποκλοπία περιπυστοὶ, εἶχον λάθει τὰ κατὰλληλα μέτρα ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἱκανοποιήσωσιν ὅσον ἔνεστι τάχιον τὴν ἐπιθυμίαν τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος αὐτῶν συμφῆρον εἶχε νὰ προλάβῃ τοὺς συναδέλφους του εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἔργου, τὰ πλουσιώτατα τυπογραφεῖα τῆς χώρας εἶχον παρασκευασθῆ ὅπως ἐν τῷ ἄμα ἀρχίσωσι τὴν ἐκτύπωσιν.

Ἀλλὰ τι τῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μεγάλων καταστημάτων ἐματῶντε πάντων τῶν ἄλλων τὰς ἐλπίδας διὰ τῆς ἐπινοήσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῆς ἐπομένης νέας ὅλως καὶ τολμηρᾶς μεθόδου.

Ὅλιγας ἐβδομάδας πρὸ τῆς ὁρισθείσης ἡμέρας

διὰ τὴν ταυτόχρονον διανομὴν τῶν ἀντιτύπων τῆς Βίβλου ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ διευθυνταὶ τοῦ ἐν λόγῳ καταστήματος τῆς Νέας Ὑόρκης ἀγοράζουσι τὸ ἀναγκαῖον τυπογραφικὸν ὕλικόν πρὸς σύνθεσιν τοῦ βιβλίου, σελιδοποίησιν καὶ ἐκτύπωσιν αὐτοῦ. Ἐκλέγουσιν ἐπαρκῆ ἀριθμὸν στοίχειοθετῶν ἐπιτηθῆσιον καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτοὺς εἰς Ἀγγλίαν διὰ διαφόρων πλοίων, ὅπως μὴ κινήσωσιν ὑπονοίας. Τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξάν καὶ διὰ τὸ ὕλικόν.

Ἐπὶ μεγάλου καὶ ταχέως ἀτμοπλοίου ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνοικιάσθη χώρος ἐπαρκῆς πρὸς τοποθέτησιν τοῦ τε ὕλικου καὶ τῶν ἐργατῶν, ἐν καιρῷ δ' εὐθέτω ἐργάται καὶ ὕλικόν ἐτοποθετήθησαν ἐν τῷ προχείρῳ τυπογραφεῖῳ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τὸ μέγα ἀτμόπλοιον ἀνέσπασε τὴν ἄγκυραν πλέον πρὸς τὴν Ἀμερικὴν, συναποφῆρον δὲ τὸ τυπογραφεῖον ὀλόκληρον.

Μόλις ἀπεμακρύνθη τῆς ξηρᾶς, καὶ ἡ ἐργασία ἤρξατο ἐν τῷ αὐτοσχεδίῳ τυπογραφεῖῳ, ὅτε δὲ τὸ ἀτμόπλοιον εἰσέπλεον εἰς τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης, τὸ ἔργον ὀλόκληρον ἦτο συντεθειμένον καὶ ἔτοιμον εἰς σελίδα. Βίκοσιτέσσαρες δ' ὥραι ἤρκεσαν ὅπως γείνη καὶ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ ἔργου, ὅπερ οὕτω εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀντίτυπα παρεδόθη εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἀμερικῆς.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Οἱ καπνισταὶ μεταχειρίζονται ἀπὸ τινος χρόνου πρὸς ἀνάψιν τῆς πίπας τῶν κιτρίνην τινὰ θρυαλλίδα βεβαμμένην διὰ χρωμικοῦ μολύβδου, ἧς οὐδέποτε ὑπώπτευσαν τὴν δηλητηριώδη ἐνέργειαν. Ἐν ἔτει 1875 πρῶτος ὁ ἐν Παρισίοις διδάκτωρ καὶ ὕρηνγητῆς Lancereaux ὑπέδειξε τῇ Γαλλικῇ Ἐταιρίᾳ πρὸς προαγωγὴν τῶν ἐπιστημῶν τὸν ἐκ τῆς χρήσεως τοιαύτης θρυαλλίδος κίνδυνον. Ἐσχάτως ὁ διδάκτωρ Malherbe παρετήρησε περίπτωσιν δηλητηριάσεως διὰ μολύβδου προσελθούσαν ἐκ μακρᾶς χρήσεως πρὸς ἀνάψιν τῆς πίπας θρυαλλίδος βεβαμμένης διὰ χρωμικοῦ μολύβδου. Προέκειτο περὶ ἀρτοποιοῦ, ὅστις ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἠνωλεῖτο ὑπὸ κωλικῶν, δυσκοιλιότητος καὶ ἄλλων τινῶν συμπτωμάτων, ἡμέραν δὲ τινα ἐπαρουσίασε πλήρη εἰκόνα τῆς διὰ μολύβδου δηλητηριάσεως. Ἐρεῦνης τότε γενομένης πρὸς ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς φύσεως τοῦ δηλητηρίου, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ εἰρημένος ἀρτοποιὸς, ὅστις ἔκαμνε κατάχρησιν τοῦ καπνοῦ, μετεχειρίζετο ἀπὸ οὐτῶ τούλάχιστον ἐτῶν πρὸς ἀνάψιν τῆς πίπας του κιτρίνην θρυαλλίδα ἐνέχουσαν μεγάλην ποσότητα χρωμικοῦ μολύβδου.

Νομίζομεν ὅτι αἱ μνημονευθεῖσαι παρατηρήσεις δικεκριμένων ἱατρῶν ἀρκούσιν ὅπως ἐφελκυσῶσι τὴν προσοχὴν τῶν καπνιστῶν.